НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ СТАТИСТИКИ, ОБЛІКУ ТА АУДИТУ

Фінансово-економічний факультет

Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

Спеціальність 072 – «Фінанси, банківська справа та страхування»

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА БАКАЛАВРА
на тему:

«Розвиток Fintech проектів на фінансовому ринку України»

Кваліфікаційна робота бакалавра містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

1. Студентка групи Філюк Анна Володимирівна

Ф-20.04/2 _____
(підпис)

Науковий керівник _____ д.е.н., професор Бондарук Т.Г.
(підпис)

Робота допущена до захисту _____ д.е.н., професор Бондарук Т.Г.
(підпис)

Київ 2024

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ СТАТИСТИКИ, ОБЛІКУ ТА АУДИТУ

ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

КАФЕДРА ФІНАНСІВ, БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ ТА СТРАХУВАННЯ

Освітній ступінь – ***бакалавр***
Галузь знань - ***07 «Управління та адміністрування»***
Спеціальність – ***072 «Фінанси, банківська справа та страхування»***
Освітньо-професійна програма – ***«Фінанси, банківська справа та страхування»***

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування
д.е.н., проф. Т.Г. Бондарук
_____
«18» жовтня 2023 р.

З А В Д А Н Н Я
на кваліфікаційну роботу бакалавра
Філюк Анни Володимирівни

1. Тема роботи: «Розвиток Fintech проектів на фінансовому ринку України» керівник роботи: Бондарук Т.Г..
затверджена наказом по Академії від «18» жовтня 2023 р. № 385/1
2. Термін здачі студентом закінченої роботи 5 червня 2024 р.
3. Вихідні дані роботи: закони та нормативно-правові акти України, що регулюють діяльність комерційних банків, офіційні публікації і матеріали Національного банку України, наукові розробки вітчизняних і зарубіжних науковців, а також здобуті наукові факти і статистичні дані, що відображають діяльність у сфері розвитку фінансових технологій.
4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які належить зробити):
1) теоретико-методичні основи впровадження сучасних Fintech проектів;
2) оцінка сучасного стану впровадження Fintech проектів на фінансовому ринку;
3) напрями вдосконалення механізму впровадження сучасних Fintech проектів.
5. Перелік графічного матеріалу: схеми, діаграми, таблиці.
6. Дата видачі завдання 18 жовтня 2023 р.

Керівник _____
(підпис)

Завдання прийняв до виконання _____
(підпис)

Календарний план

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Відмітка про виконання
1.	Затвердження теми і наукового керівника кваліфікаційної роботи бакалавра на засіданні кафедри	18.10.2023	Виконано
2.	Опрацювання першоджерел по темі роботи	01.11.2023	Виконано
3.	Розробка плану роботи, методики та інструментарію досліджень	13.11.2023	Виконано
4.	Проведення економічних досліджень та їх аналіз	04.12.2023	Виконано
5.	Написання вступу до роботи	25.12.2023	Виконано
6.	Написання першого розділу роботи	22.01.2024	Виконано
7.	Написання другого розділу роботи	26.02.2024	Виконано
8.	Написання третього розділу роботи	25.03.2024	Виконано
9.	Написання висновків та пропозицій, оформлення роботи	22.04.2024	Виконано
10.	Подача першого варіанту роботи на кафедру	01.05.2024	Виконано
11.	Доопрацювання роботи згідно з зауваженнями керівника	20.05.2024	Виконано
12.	Попередній захист роботи	03.06.2024	Виконано

Студент_____ Філюк А.В.
(підпис) (прізвище та ініціали)

Керівник роботи_____ Бондарук Т.Г.
(підпис) (прізвище та ініціали)

РЕФЕРАТ

кваліфікаційної роботи бакалавра студентки

Національної академії статистики, обліку та аудиту

Філюк Анни Володимирівни

Тема роботи: «Розвиток Fintech проектів на фінансовому ринку України»
Загальний обсяг складає 82 сторінки.
Містить: 9 таблиць, 8 рисунків, 35 літературних джерел, 1 додаток

Актуальність дослідженої теми базується на розвитку фінансових технологій**.** Технології фінансових послуг (FinTech) відіграють важливу роль у розвитку ринку фінансових послуг. Інноваційні технології мають великий потенціал для зміни цього ринку та покращення послуг, які фінансові установи надають своїм клієнтам. Призначення проблеми Необхідно розширити теоретичні основи розробки та реалізації FinTech-інновацій, оскільки зростає значення впровадження FinTech у діяльності фінансових установ.

Швидкі технологічні зміни, які перетворюють спосіб, яким ми керуємо своїми фінансами, продовжують прискорюватися. Технологічні інновації революціонізують традиційні фінансові послуги, такі як банкінг, страхування, кредитування і інвестиції. З'являються нові продукти і сервіси, які змінюють спосіб, яким ми взаємодіємо зі своїми грошима.

Також одним із важливих факторів є фінансова включеність, так як Fintech може допомогти забезпечити доступ до фінансових послуг тим, хто раніше не мав такої можливості через географічні, економічні або інші обмеження.

Використання штучного інтелекту і аналітики дозволяє створювати більш ефективні та персоналізовані фінансові послуги, враховуючи індивідуальні потреби клієнтів.

Fintech компанії пропонують інноваційні рішення для управління особистими фінансами, включаючи бюджетування, інвестування, планування пенсій та управління боргами. Це допомагає користувачам зробити більш обґрунтовані фінансові рішення.

Технології, такі як блокчейн і криптовалюти, викликають революцію у фінансовому секторі, змінюючи спосіб обробки платежів, ведення обліку та забезпечення безпеки транзакцій. З появою нових технологій виникають нові виклики щодо регулювання та забезпечення безпеки фінансових операцій. Правові рамки потребують постійного оновлення, щоб відповідати швидкому розвитку fintech.

Fintech є одним з найпривабливіших секторів для інвестицій та розвитку стартапів, оскільки він привертає увагу як великих корпорацій, так і маленьких інноваторів.

Вищевикладене зумовило актуальність кваліфікаційної роботи бакалавра, визначило мету та завдання дослідження.

Робота мала за мету дослідження основних тенденцій і проблем, що виникають на глобальному ринку фінансових технологій, а також розробка пропозицій щодо їх вирішення.

Об'єкт кваліфікаційної роботи глобальний ринок фінансових технологій.

Предмет кваліфікаційної роботи механізми створення та тенденції глобального ринку FinTech, що виникають під час кризи.

При виконанні роботи використовувались наступні методи системний підхід, метод класифікації, метод порівняння, метод спостереження на метод аналізу, методи логічного, системного, функціонального, статистичного аналізу. Розрахункові та експертні методи використовуються для вивчення систем управління. Для обробки емпіричних даних використовувався статистичний аналіз.

В першому розділі іде мова про теоретичні аспекти фінансових технологій; їх історія виникнення класифікація поняття «FinTech»; розглянуто переваги та недоліки фінансових технологій, обґрунтована структура та види FinTech-проектів в сучасній економічній сфері.

Другий розділ присвячений аналітичним даним, сучасним тенденціям розвитку фінансових технологій; наведено приклади нововведень у сучасний ринок; становлення та основні напрями даної теми; проведено аналіз сучасного

стану розвитку ринку фінансових технологій.

Третій розділ містить інформацію про проблематику даної сфери, плюси та мінуси, а також стратегію розвитку ринку фінансових технологій; проаналізовано вплив світової кризи на розвиток міжнародного ринку FinTech

Практичне значення роботи полягає в продовженні ринку FinTech в кризових умовах, зокрема розробка ефективних методів подолання викликів і забезпечення стійкого розвитку

ЗМІСТ

ВСТУП 8
Розділ 1: ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ СТВОРЕННЯ ТА РОЗВИТКУ FINTECH -ПРОЕКТІВ 12
1.1. Історія виникнення, класифікація та розвиток поняття FinTech..... 12
1.2 Переваги та недоліки FinTech-проектів..... 16
1.3. Структура та види FinTech проектів на фінансовому ринку..... 20
РОЗДІЛ 2: ОЦІНКА РОЗВИТКУ FINTECH ПРОЕКТІВ НА ФІНАНСОВОМУ РИНКУ УКРАЇНИ..... 26
2.1. Становлення та основні напрями розвитку FinTech в сучасних глобальних економічних процесах..... 26
2.2. Становлення та основні напрями розвитку FinTech в сучасних глобальних економічних процесах 37
2.3. Сучасний стан розвитку ринку FinTech в Україні..... 43
Розділ 3: ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ РИНКУ FINTECH ПРОЕКТІВ В УКРАЇНІ..... 55
3.1 Вплив світової кризи на розвиток міжнародного ринку FinTech проектів55
3.2 Шляхи та проблеми розвитку ринку FinTech проектів в Україні в період війни..... 60
ВИСНОВКИ..... 67
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ..... 70
ДОДАТКИ..... .

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Термін «фінансові технології», іноді відомий як «фінтех», стосується нових технологій, спрямованих на покращення та автоматизацію надання та використання фінансових послуг. По суті, фінансова технологія допомагає компаніям, власникам бізнесу та споживачам краще керувати своїми фінансовими операціями, операціями та життям. Він складається з алгоритмів і спеціалізованого програмного забезпечення, яке використовується на смартфонах і комп'ютерах. «Фінтех» — це скорочення слова «фінансові технології».

Коли термін «фінтех» з'явився в XXI столітті, він спочатку використовувався для опису технологій, які використовуються в внутрішніх системах відомих фінансових установ, таких як банки. З 2018 року або приблизно до 2022 року відбувся перехід до послуг, орієнтованих на споживача. Тепер Fintech охоплює багато сфер і галузей, включаючи освіту, роздрібні банківські послуги, фандрайзинг, некомерційні організації та управління інвестиціями.

Світова фінансова криза та розвиток екосистеми цифрових фінансів, також відомих як FinTech, були основними причинами глобальної фінансової системи за останні десять років. Як важлива частина сучасного життя, фінансовий технологічний розвиток є необхідною умовою подальшого розвитку ринку фінансових послуг, а також всієї фінансової сфери країни. Фінансові технології мають багато потенціалу, який ще не повністю розкрито та досліджено, і можуть змінити певну галузь. З активним використанням цих технологій можна досягти значних позитивних змін на ринку постачання фінансових послуг, поступово змінюючи спосіб взаємодії між їх постачальниками та клієнтами.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Результати наукових досліджень у сфері фінансових інновацій Г. Андерсона, Я. Барберіса, Р. Брауна, А. Броаддуса, А. Валласа, М. Вебера, М. Дратта, Дж.Дорфлейтнер, Р. Леков, Б. Лі, М. Міллер, Р. Мертон, Й. Манч, А. Рао, П. Туфано, М. Флері, Л. Хорнуфф, Д. Хе, В. Гаксар, Д. Хе, А. Херболт, Л. Хорнуфф, Д. Хорслі, С. Чісті, Г. Швабе, М. Шмітт; серед вітчизняних науковців, які досліджують різні аспекти фінансових технологій (FinTech), можна назвати С. Волосович, Д. Гордєєва, Л. Дудинець, Л. В. Жердецька, Л. Кльоба, В. Коваленко, А. Мазаракі, Н. Пантелєєва, С. Паперник, З. Руденко, А. Рябова, А. Семеног, Д. Третьяков та М. Яценко.З огляду на те, що для індустрії FinTech в Україні характерним є збільшення оборотів і масштабів діяльності, є необхідність в аналізі світового ринку фінансових технологій та подальшому дослідженні тенденцій розвитку вітчизняного фінтехринку для виявлення його особливостей, проблем та перспектив розвитку.

Метою кваліфікаційної роботи є аналіз стану світового фінтех-ринку в умовах кризи, виявити фінтех-тренди в Україні та визначити фактори, що стримують поширення фінтех-послуг, а також шляхи їх подолання та досягнення позитивних зрушень у цій сфері.

Для досягнення мети дослідження необхідно визначити та вирішити наступні завдання

– Визначити поняття, класифікацію та історію розвитку фінтех-послуг;

– проаналізувати переваги та недоліки використання ФінТех;

– Виявити становлення та основні напрямки розвитку фінтех в сучасних глобальних економічних процесах;

– Показати сучасні тенденції розвитку міжнародного ринку FinTech;

– Дослідити вплив світової кризи на розвиток міжнародного ринку FinTech; Дослідити вплив світової кризи на розвиток міжнародного ринку FinTech;

– Оцінити досвід країн з індустрією ФінТех, що розвивається;

– Визначити шляхи та проблеми розвитку ринку фінтех в Україні в умовах війни.

Об'єктом дослідження є ринок FinTech у світі та в Україні.

Предметом дослідження є теоретичні, науково-методичні прикладні аспекти що виникають у процесі функціонування ринку FinTech.

Методологія дослідження. Це, зокрема, системний підхід, порівняльний аналіз, системний аналіз, статистика, аналіз і синтез, узагальнення, абстрагування та логічні методи.

Теоретичною основою дослідження стали праці таких західних вчених: Б. Бернанке, Е. Долана, К.Д. Кемпбелла, Р.Д. Кемпбелла, П. Роуза, Д.Ф. Сінкі, Д. Фіннерті, М. Фрідмана та інших. Окремі аспекти, пов'язані з теорією та практикою фінансових інновацій, дослідженням причин і наслідків фінансових криз, формуванням інноваційних стратегій фінансових установ, безготівкових платіжних систем та нових рішень в управлінні ризиками, досліджуються в працях таких вітчизняних вчених: С. Леонова, М. Азаренкова, О. Барановського, І. Бурденко, Т. Васильєва, С. Єгоричева, С. Козьменко, М. Крупка, Л. Кузнєцова, В. Міщенко, А. Мороз, Т. Смовженко та інших. Джерелами для кваліфікації є дослідження вітчизняних та міжнародних експертів у сфері фінансових технологій. Звіти міжнародних аналітичних компаній, матеріали FinTech конференцій, матеріали преси, українське нормативно-правове законодавство.

Апробація отриманих результатів. Основні теоретичні положення й висновки кваліфікаційної роботи відображені в публікаціях автора і доповідались на міжнародних науково-практичних конференціях: Богріновцева Л.М., Філюк А.В. Фінансові технології як каталізатор розвитку ринку цінних паперів. Відновлення України та її регіонів в контексті глобальних трендів: управління, адміністрування та забезпечення: матеріали II Міжнар. наук.-практ. конф., 23-24 травня 2024 р. Запоріжжя: НУ «Запорізька політехніка», 2024.

Структура кваліфікаційної роботи. Кваліфікаційна робота складається із вступу, трьох розділів, висновків та списку бібліографічних посилань використаних джерел. В роботі розміщено 2 таблиці, 9 рисунків. Список бібліографічних посилань використаних джерел включає 30 найменувань на трьох сторінках.

РОЗДІЛ 1: ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ СТВОРЕННЯ ТА РОЗВИТКУ FINTECH -ПРОЕКТІВ

1.1. Історія виникнення, класифікація та розвиток поняття FinTech

FinTech — це технології, які допомагають фінансовим службам і компаніям керувати фінансовими аспектами свого бізнесу. Це включає бізнес-моделі, процеси, програмне забезпечення та додатки.

Фінтех — це галузь, у якій компанії використовують нові фінансові технології та рішення, щоб конкурувати з традиційними фінансовими організаціями за серця та гроші клієнтів. Це часто стосується високотехнологічних старт-апів і компаній, які використовують фінтех-інструменти для покращення своїх послуг.

Наприклад, китайський WeChat є однією з низки програм, доступних Tencent. Платіжна опція WeChat на платформі дозволяє 889 мільйонам користувачів щомісяця використовувати його, щоб отримати доступ до гаманця, усіх комерційних функцій і транзакційних рахунків.

Смартфони можна використовувати для оплати багатьох офлайн- та онлайн-товарів і послуг.

У минулому фінансові технології розглядалися лише як розвиток внутрішніх фінансових інститутів. Оскільки фінтех є основою для всіх онлайн-транзакцій, від грошових переказів до оплати комунальних послуг, споживачі фінансових послуг тепер можуть використовувати його нескінченно легше. У 1950 році концепція фінтеху була представлена як система кредитних карток Diners Club. Її мета полягала в тому, щоб оплачувати розваги та подорожі, і вона з'явилася, коли Френку Макнамарі, одному з її засновників, не вистачило грошей, щоб заплатити за вечерю в ресторані в Нью-Йорку.

Після цього з'явилася перша кредитна картка банку, банкомати з'явилися на автозаправних станціях, у супермаркетах і в громадському транспорті в 50-х і

60-х роках, що створило умови для банкоматів; у 70-ті роки з'явилися перші електронні платежі; і в 80-ті роки Пітер Найт уперше використовував слово «фінтех» у статті в The Sunday Times. Пітер Найт уперше вжив слово «фінтех» у статті в The Sunday Times, описуючи ботів, які змінюють його електронну пошту. Зміни у фінансовому секторі були спричинені світовою фінансовою кризою 2008 року. Люди більше не довіряють банкам старого типу. Стартапи та нові бізнес-моделі почали з'являтися, щоб задовольнити зростаючі вимоги та бажання клієнтів.

Великі корпорації помітили фінансовий сектор і почали інвестувати в нього. За останні кілька років фінтех-індустрія розширилася до більш ніж десять категорій, у яких компанії працюють.

Особисті фінанси: стартапи пропонують мобільні та настільні програми, які допомагають людям керувати своїми грошима, аналізувати витрати та прогнозувати майбутні витрати.

Платежі — це фінансовий технологічний інструмент, який надає доступ до базових фінансових послуг і вирішує проблему двох мільярдів людей. Використання смартфонів, Інтернету та сучасних методів фінансових операцій дозволило робити фінансові платежі навіть там, де немає банків.

Одним із найпопулярніших секторів є фінансування, яке має можливість надавати кредити без участі банків. Стартапи створюють свій бізнес на основі розподіленої бухгалтерської книги та співпрацюють, щоб дати кредиторам і позичальникам у корпоративному та споживчому секторах можливість отримувати прибуток.

Грошові перекази: стартапи в цій галузі дозволяють клієнтам отримувати гроші, не звертаючись до банку. Вони використовують прості мобільні платформи для аутентифікації. Серед відомих лідерів галузі є Revolut від Neobank, TransferWise (платформа для дешевих міжнародних переказів) і Klarna.

Інвестиційні платформи також називають WealthTech. Це цифрові брокери, робо-консультанти, платформи для мікроінвестування та програми для управління особистими фінансами. Ці платформи допомагають роздрібним

інвесторам і автоматизують ринок. Інвестори високо цінують їх за робототехніку та предиктивну аналітику.

Безпека: компанії в цьому секторі спрощують і надійніше опрацювання даних для банків, включаючи автентифікацію клієнтів і заходи щодо запобігання шахрайству. Fintech-сектор, який стосується бізнесу до бізнесу, має на меті вирішити проблему обміну даними та взаєморозрахунків між компаніями. У центрі уваги зараз знаходяться смарт-контракти, які базуються на технології блокчейн.

Аналітика великих даних: наразі близько сотні стартапов фінансових технологій працюють над великими даними фінансового сектора. Хоча реклама та PR давно використовують персональні дані для бізнесу, фінансовий сектор вимагає більш системи.

Одним із найкращих напрямків для бізнесу є RegTech. Вона дозволяє підприємствам автоматично адаптуватися до змін законодавства та ринкової кон'юнктури.

InsurTech — це страхування, яке використовує автоматизовані продукти, мобільні програми, автоматизацію платежів і взаємодію з Інтернетом речей. Наприклад, страхові компанії в Сполучених Штатах продають страховки на основі телематики. [1]

Це передбачає використання смартфона або «чорного ящика» в автомобілі для відстеження стилю водіння споживача. Наступний платеж за страховим полісом може бути сформований за допомогою цих даних.
Хоча штучний інтелект ще недостатньо розвинений, фінансові компанії намагаються використовувати його, щоб зменшити витрати на оплату праці. У 2014 році Amazon представила алгоритм, заснований на штучному інтелекті, який передбачав використання 500 комп'ютерних моделей, щоб шукати резюме в відкритій базі даних кадрового агентства та вибирати кандидатів. Відбір був необхідним. Тим не менш, у 2015 році розробники зрозуміли, що алгоритм дискримінує жінок кандидатів. Вони внесли корективи, але не могли гарантувати, що помилки не повторяться, і HR-алгоритм був виключений.

Краудфандинг — це сфера, яка дозволяє інвесторам і виробникам товарів зустрічатися для подальшої співпраці та створює платформи для колективного фінансування. Найпоширенішими є Indiegogo та Kickstarter. Neobank пропонує банківські послуги. Часто вони представлені у формі мобільних додатків, які мають на меті замінити традиційні банківські послуги. орієнтовані на клієнтів, які не потребують фізичних відділень (наприклад, Rocketbank і Monobank). Недолік необанків: відсутність чіткої нормативної бази та низька довіра клієнтів.

Криптовалюти - це різновид цифрової валюти, яка видобувається майнерами за допомогою потужних обчислювальних систем і працює повністю автоматично без центральної платіжної системи. Хоча багато стартапів, бірж, обмінників і інвестиційних платформ вкладають мільйони доларів у криптовалюту, фінансові експерти не можуть сказати, як розвиватиться ринок.

Блокчейн — це технологія, яка використовується для розподіленої бухгалтерської книги. Кожен учасник ланцюжка має свій сервер, який відповідає за перевірку законності транзакцій інших користувачів. Це надійна технологія, на якій базується криптовалюта Bitcoin. Багато проектів і рішень були створені завдяки цій технології. Наприклад, вона використовується для смарт-контрактів, підтвердження авторських прав, розподілу енергії, торгівлі та транзакцій і навіть голосування. Наші навчальні заклади використовують цю технологію, щоб захистити автентичність дипломів і сертифікатів і записати історію їх отримання.

Термін «фінтех» використовується для опису фінансових компаній, які використовують цифрові інструменти для надання своїм клієнтам найкращих послуг і одночасного зниження витрат. Такими послугами є банківські операції за допомогою мобільних додатків різних компаній, таких як PayPal, Monobank, Monzo та Revolut.

Технології привабливі тим, що вони можуть вирішувати проблеми та потреби користувачів швидко та без зусиль. Такі великі корпорації, як Google, Apple, Amazon і Facebook, не можуть ігнорувати це. Компанії-гіганти, такі як Google, Apple, Amazon і Facebook, не врахували це. Вони додали фінансові

сервіси, такі як електронні гаманці та грошові перекази через месенджери, до своїх основних послуг. Таким чином, вони стали високотехнологічними фінансовими компаніями. [2]

Продукти високотехнологічних фінансових компаній і фінансових технологічних стартапов будуть широко використані споживачами, які виросли з цифровими пристроями в руках. Компанії та фінансові установи, які тільки придивляються до фінансових технологій, повинні пришвидшити впровадження, щоб збільшити прибуток і підвищити лояльність клієнтів. В обох випадках потрібні люди, які мають здатність створювати та впроваджувати продукти та зміни, які відповідають потребам клієнтів.

1.2 Переваги та недоліки FinTech-проектів

Різноманітні переваги фінтеху стають все більш поширеними в сучасному суспільстві. З кожним днем кількість фінтех-компаній зростає. Серед цих переваг є наступні:

Фінтеха, мабуть, має найбільшу перевагу. Незважаючи на те, що галузь є досить новою, вона викликає багато дискусій у ЗМІ. Оскільки це інноваційна сфера, люди в усьому світі люблять бути пов’язаними з брендом компанії. Крім того, багато людей виграють від швидких і простих систем платежів, які пропонують фінтех-компанії. Ці компанії можуть збільшити доступність і прискорити отримання фінансових і страхових дозволів завдяки швидкому схвалення. Часто це завершується протягом 24 годин. Крім того, мобільний зв’язок є перевагою. Оскільки немає витрат на оренду відділень, рекламу чи зарплату, послуги більш персоналізовані та дешевші. Нарешті, більший захист є ще однією перевагою. Фінтех-компанії абсолютно безпечні, що є однією з причин, чому люди бояться робити покупки в Інтернеті. Вони інвестують у передові технології для захисту даних клієнтів;

Економіка стає більш демократичною завдяки технологіям. Незалежно від того, чи є ви трейдером чи прихильником сучасного стилю життя, не кожен має

можливість знайти шляхи до фінансової незалежності. У багатьох випадках це схоже на гру в кості. Можливості та таланти є або вродженими, або заблокованими економікою регіону. Крім того, ризики для світової економіки знижуються;

Фінансовий сектор схожий на гойдалку, де кожна сторона повинна бути рівною. На руйнування однієї сторони впливають інші операції. Глобальне фінансове середовище є надзвичайно складним, і є багато місць, де недобросовісна поведінка може бути прихована. Це означає, що необхідно використовувати креативні інструменти для виявлення нечесних або незвичних моделей поведінки.

Фінансові технології роблять життя прозорішим і зменшують вплив нечесних осіб. Щодо недоліків:

1) найбільшим недоліком є те, що фінтехи використовують кілька провайдерів, і багато клієнтів не люблять використовувати їх для управління своїми депозитами, позиками та інвестиціями;

2) Розвиток цифрових технологій тісно пов'язаний з фінансовими технологіями. Потрібен широкосмуговий доступ до Інтернету, станції передачі даних, мобільний бездротовий доступ, смартфони та інші сучасні пристрої. Ділема полягає в тому, що значна частина міжнародної спільноти не має доступу до широкосмугового зв'язку. У деяких країнах люди так бідні, що мати смартфон або платити за інтернет-з'єднання є абсурдно. Це означає, що жителі цих районів не зможуть використовувати фінансово ефективні функції Fintech [4];

3) Деякі люди залишаться. Механізація є життєво важливою, оскільки технологічні досягнення призводять до певних втрат. Всі галузі впливають на машинне навчання та робототехніку, і існує побоювання, що відбудуться кардинальні зміни в потребах у людській праці;

4) також існує потенційна загроза порушення приватності. Цифровізація фінансів ставить під сумнів конфіденційність. Для всіх, хто працює у сфері фінансових технологій, важлива безпека, оскільки будь-хто, хто має доступ до фінансових транзакцій, може легко отримати доступ до цих інших транзакцій.

На українському фінансовому ринку нещодавно з’явилися нові гравці, які не є комерційними банками, але виконують традиційні функції, такі як платежі та грошові перекази (небанківські платіжні системи, такі як iPay.ua, Portmone.com, GlobalMoney, Citi24, УкрКарт та ін.); кредитування (мікрофінансові організації, які надають кредити онлайн, такі як Moneyveo, Global Credit, CreditKasa та ін.); продаж
Ці фінансові технології (FTC) — це нові компанії, які займаються кредитуванням і продажем іноземної валюти, пропонуючи клієнтам фінансові продукти за нижчими цінами та кращими умовами. Вони створюють нові методи оплати та використовують передові технології.

Індекс ФінТех банку ING вказує на те, що Україна є однією з небагатьох країн, які створили сприятливу екосистему для стартапів і інфраструктуру, яка сприяє розвитку фінтех-компаній. Відкритість українських споживачів до інновацій сприяє розвитку фінансових технологій в Україні, незважаючи на те, що ринок фінансових послуг є досить молодим порівняно з іншими європейськими країнами [17].

Наступна статистика є важливою. Схоже, що закриття комерційних банків може бути не лише негативним явищем, але й рушійною силою для розвитку фінансової технології. Фінтех-компанії можуть залучити велику кількість талановитих фахівців банківського сектору, оскільки вони більш гнучкі та інноваційні, ніж традиційні банки.

Цікаво, що дослідження показали, що більшість засновників фінансових технологій походять з фінансового сектору (47 відсотків) і IT-спеціалістів (41 відсоток) [15]. У той же час 70% керівників найбільших фінтех-компаній належать великим банкам, таким як ПриватБанк, АТ "ПУМБ", АТ "Альфа-Банк", АТ "Райффайзен Банк Аваль", АТ "Універсал Банк" та інші.
Це вказує на те, що фінансові технології можуть досягти успіху, якщо вони можуть об’єднати знання та досвід з різних сфер [24].
Розвиток стартапів і компаній високого технологічного рівня показує, що традиційні методи надання банківських послуг вже не відповідають вимогам

ринку та вимогам підвищення ефективності та прибутковості банківських операцій. Комерційні банки змушені впроваджувати фінансові та технологічні інновації та приймати нові технологічні рішення, щоб утриматися на ринку та зберегти свою конкурентну перевагу за рахунок покращення обслуговування клієнтів і забезпечення

Крім того, комерційні банки широко використовують автоматизовані системи управління, особливо в сфері IT, щоб мінімізувати операційні витрати та захистити клієнтські бази даних і самі банки від кібератак. Тим не менш, українські комерційні банки не використовують всі можливості фінтех-сектору повністю.

Одним із найнебезпечніших напрямків фінансових інновацій для комерційних банків є активне використання кредитування P2P і P2B, оскільки це може призвести до зникнення банківської системи. З допомогою цих онлайн-платформ можна знайти інвесторів, які можуть надати кредитування, оцінюючи платоспроможність людей і компаній без участі банків. У майбутньому такі кредитні відносини можуть взяти на себе частину грошових потоків і замінити банки на кредитному ринку. Вони також можуть ліквідувати процентні доходи, які зараз становлять значну частину загального доходу банківської системи, приблизно від 70 до 80 відсотків.

По суті, кредити між людьми та бізнесом, такі як мікропозики та онлайн-кредити, не конкурують з банківськими кредитами, але вони задовольняють попит, який банки не можуть задовольнити.

Оскільки вони пропонують різні продукти на одному ринку кредитних послуг і працюють з різними групами клієнтів, комерційні банки та платформи електронного кредитування можна розглядати як партнерів, а не конкурентів. Основна відмінність між комерційними банками та фінансовими технологіями полягає в тому, що перші підзвітні вкладникам, тоді як другі лише створюють онлайн-сервіси та відповідають лише за транзакції. Для комерційних банків може бути важко приймати рішення, які фінтех-провайдери можуть швидко виконувати. Тим не менш, саме в цьому цінність фінтех-компаній – знайти нові

ніші та запропонувати інноваційні рішення, які банки можуть використовувати для кращого задоволення потреб і вимог своїх клієнтів.Розглянемо переваги та недоліки комерційних банків та фінтех-компаній.

Зростання фінансових і технологічних інновацій може, з одного боку, зробити комерційні банки конкурентоспроможними порівняно з фінтех-компаніями, а з іншого боку, мати позитивний вплив на їхню діяльність. Банки мають великий досвід у наданні фінансових послуг, дотриманні регуляторних вимог, наданні перевіреної інфраструктури та компетентного персоналу, а також пропонуванні перевірених методів для підвищення ефективності та ефективності бізнесу. З іншого боку, більш молоді та менші фінансові технологічні компанії мають здатність швидко впроваджувати та ефективно використовувати найновіші фінансові та технологічні досягнення. Крім того, для фінансових технологій досвід і лояльна клієнтська база мають велику цінність. Таким чином, клієнти можуть більше не довіряти фінансовим технологічним компаніям, з якими вони раніше не працювали, і віддавати перевагу банківській системі, яка є надійною та безпечною.У цьому випадку для комерційних банків і фінтех-компаній найкращим підходом було б не конкурувати, а співпрацювати, використовуючи низку вигідних варіантів.

1.3. Структура та види FinTech проектів на фінансовому ринку

Інноваційні проекти фінансових технологій (FinTech) використовують технології для покращення та удосконалення фінансових послуг. Можна виділити кілька типів FinTech проектів:

1. Онлайн-платформи для платежів і грошових переказів — ці проекти пропонують зручні та швидкі способи оплати та переказів грошей, уникаючи труднощів, пов’язаних із традиційними банківськими системами. Інвестиційні платформи — це проекти, які дозволяють людям інвестувати в різні активи, такі як акції, облігації та криптовалюта, за допомогою мобільних додатків або онлайн-платформ. Вони часто використовують алгоритми, які

допомагають інвесторам приймати рішення, автоматично збираючи та аналізуючи ринкові дані.

2. Онлайн-платформи кредитування та платформи Peer-to-Peer (P2P) надають можливість швидко отримати кредити від приватних інвесторів або безпосередньо від платформи, уникнувши традиційних банківських процедур.

3. Криптовалюта та блокчейн — FinTech-проекти, які використовують технологію блокчейн для створення криптовалют, таких як Bitcoin і Ethereum. Це дозволяє швидким, безпечним і безпосереднім грошовим переказам між людьми, уникнувши потреби в посередниках.

4. Інші фінансові технології — FinTech-проекти включають такі речі, як розробка алгоритмів для аналізу фінансових даних, захист від шахрайства, електронні гаманці та багато іншого.

Структура FinTech-проектів залежить від типу проекту та бізнес-моделі, яка використовується. Такі проекти зазвичай включають розробників, фінансистів, маркетологів і менеджерів. Оскільки FinTech-проекти працюють у фінансовому ринку, необхідно враховувати дотримання регуляторної бази. FinTech проекти складаються з декількох основних компонентів:

- Технології: розробка продуктів і послуг за допомогою новітніх технологій.
- Фінанси: використання рішень щодо фінансів для розширення проекту та залучення інвестицій.
- Бізнес-модель: для збільшення прибутку та росту проекту необхідно розробити прибуткову бізнес-модель.

Типи FinTech-проектів, які присутні на фінансовому ринку:

1. Операційні системи включають різноманітні системи, інструменти та платформи, які дозволяють банкам, страховим компаніям та іншим фінансовим установам продовжувати та оптимізувати свою роботу.

2.Платижні системи: програми та сервіси, які дозволяють користувачам оплачувати різні товари та послуги в Інтернеті.

3.Краудфандингові платформи — це платформи, які дозволяють приватним і юридичним особам збирати гроші для фінансування конкретних проектів.

4.Роботи-дорадники та інвестиційні платформи: це сервіси, за допомогою яких клієнти можуть інвестувати гроші відповідно до свого ризик-профілю, а також отримувати професійні рекомендації.

5.Електронні гроші та криптовалюти: сервіси, які дозволяють користувачам зберігати, обмінювати та пересилати гроші в електронному вигляді.

6.Кредитні та страхові сервіси: сервіси, які дозволяють користувачам оформити кредит або страховку через Інтернет.

Аналітичні та звітні системи: різноманітні інструменти та платформи дозволяють аналізувати фінансові дані та складати звіти. Таким чином, ці типи проектів демонструють багатоцільовість і значущість у сфері фінансів.

Фінансові технології зазвичай використовують інклюзивні підходи до фінансування, що дозволяє клієнтам легко отримати доступ до широкого спектру фінансових продуктів і послуг. Крім того, ці товари та послуги можна отримати на мобільних пристроях без складного процесу реєстрації [38]. На сьогодні цифрові платежі коштують 4769370 млн дол, з яких 1017982 млн дол припадають на мобільні платежі. Мобільні фінансові програми поступово замінюють традиційні фінансові рішення, оскільки клієнти все більше вимагають швидкості та простоти використання програмного забезпечення [26]. Ці програми дозволяють клієнтам виконувати будь-які операції зі своїх пристроїв у найкоротші терміни, вони також є надійними, безпечними та надзвичайно персоналізованими. Можна виділити шість основних категорій фінансових технологій:

1. Підтримка P2P-додатків дозволяє безпосередньо переказувати гроші між банківськими рахунками інших людей, незважаючи на наявність спільного банківського рахунку, платіжною системою, такою як Visa або MasterCard, або

банком. У 2020 році PayPal, Venmo та Google Wallet були додані до списку найкращих P2P-додатків.

2. Користувачі можуть укладати біржові угоди та самостійно керувати своїми інвестиціями за допомогою додатків з управління грошима. Вони мають корисні інструменти пошуку та торгівлі як для професіоналів, так і для початківців. Популярні програми для інвестування включають Robinhood, Acorns і Stash, а Stash є ідеальним для новачків на біржі.

3. Мобільні гаманці — це електронні гаманці, які дозволяють вам здійснювати онлайн-покупки та зберігати інформацію про ваш банківський рахунок на вашому мобільному пристрої. Square Cash, Zelle та Apple Pay зараз широко використовуються.

4. Для подання заявок, обробки платежів і навіть отримання страхових пропозицій можна використовувати програми страхування. Вони охоплюють багато сфер, як-от страхування транспортних засобів і медичних послуг. Найкращі цифрові продукти в цій галузі включають Allstate Mobile, GEICO Mobile та American Family Insurance App.

5. За допомогою банківських додатків клієнти можуть отримувати традиційні банківські послуги через Інтернет. Вони дозволяють здійснювати перекази та платежі, перевіряти баланс рахунку та надавати поради щодо економії грошей на мобільному пристрої. Lloyds, Halifax і NatWest займають перші три місця в рейтингу найкращих мобільних банківських додатків у Великобританії в 2020 році.

6. Додатки для контролю бюджету призначені для ведення особистого рахунку, розробки плану витрат, нагляду за ними та розробки нових методів економії. Користувачі можуть використовувати програми, такі як Mint, Albert і Clarity Money, щоб допомогти їм правильно витрачати гроші та максимізувати вигоду від свого прибутку.

Фінансова технологія розвивається стрімко, що може викликати труднощі для регуляторів у всьому світі, які намагаються зрозуміти нові технології та те, наскільки вони відповідають чинним нормативним вимогам. Незважаючи на це,

наглядові органи працюють над створенням правил і процедур для регулювання фінтех-індустрії в різних країнах, враховуючи інновації.

Однак регулювальні органи намагаються запобігти небезпекам, особливо в сфері кібербезпеки та фінансового шахрайства, які можуть поставити під загрозу цілісність ринку та фінансову та грошово-кредитну політику. Таким чином, жорстке регулювання фінансових послуг виникає через їхню спробу знайти баланс між їхніми конкурентними перевагами та ризиками.

Регуляторні органи намагаються вирішити ці проблеми в кожній юрисдикції. Однак дискусії все ще тривають щодо того, чи достатньо цих політичних заходів для підтримки постійної модернізації фінансової галузі. Три групи включають політику щодо регулювання фінансових технологій:

- Регулювання цифрового банкінгу, робочих консультацій і платіжних послуг.
- Розробка положень, які містять нові правила для учасників ринку щодо використання штучного інтелекту.
- Забезпечення цифрових фінансових послуг, зокрема, створення інструментів для реалізації політичних ініціатив, таких як цифрова ідентифікація, обмін даними та інноваційні центри [25]. Більш детальну інформацію про країни-лідери, які впроваджують фінтех за різними категоріями, можна знайти на рис.1.1.

Регулятори зосереджуються на контролі системних ризиків, шахрайстві з інвестиціями у криптовалюту, функціях центрального банку та боротьбі з відмиванням грошей та оподаткуванням. Крім того, вони турбуються про перспективи штучного інтелекту. Однак просто прийняття законів недостатньо для контролю в галузі фінансових технологій. У кожній країні є свої унікальні фінансові системи, і окремі керівники можуть відрізнятися у своєму підході до інновацій. Таким чином, немає універсального підходу до регулювання фінансових технологій. Проте FATF, міжнародний орган, розробляє всеосяжні правила для регулювання фінансових технологій, які повинні бути включені до національних законів.

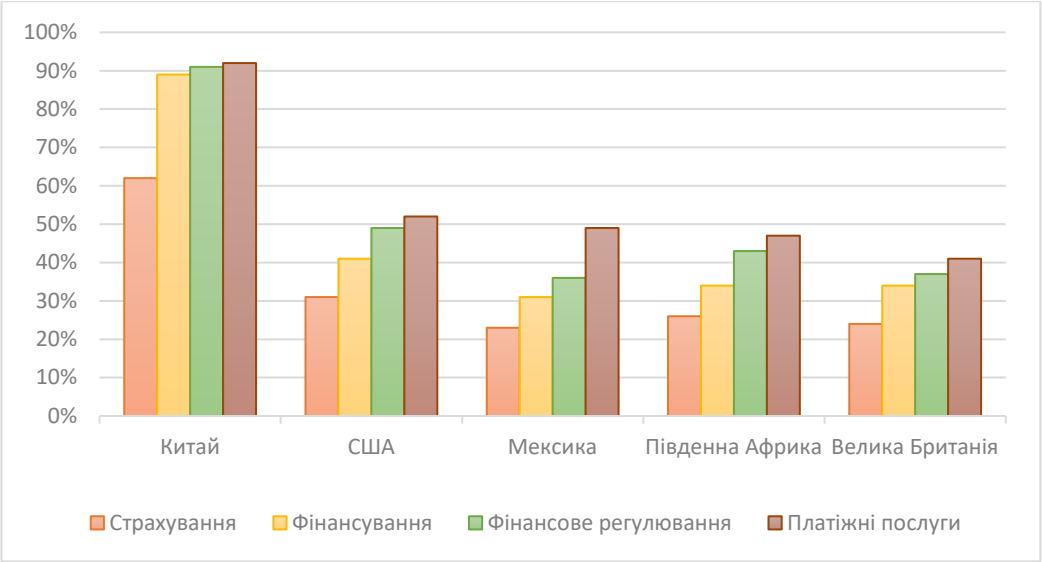

Рис.1.1. Країни-лідери щодо впровадження фінансових технологійза категоріями.

Джерело: [1]

Хоча реалізація фінансових технологій відкриває нові можливості, вкладення в цей сектор є складним завданням і вимагає висококваліфікованих юристів, які добре знають законодавство та специфіку фінансових ринків різних країн. Це допоможе гарантувати повну реалізацію технологічних операцій клієнтів.

РОЗДІЛ 2: ОЦІНКА РОЗВИТКУ FINTECH ПРОЕКТІВ НА ФІНАНСОВОМУ РИНКУ УКРАЇНИ

2.1. Становлення та основні напрями розвитку FinTech в сучаснихглобальних економічних процесах

Дуже давно існує дискусія про те, як цифровізація організацій може покращити економіку. Так, книга канадського вченого і телеведучого Дона Тапскотта «Цифрова економіка», опублікована в 1996 році, має понад 20 років історії, а використання інформаційних технологій (IT) у бізнесі має понад 50 років. Електронне урядування та автоматизація діяльності державних органів є ще одними прикладами успішного використання цифрових технологій у сфері управління державними послугами. З багатьох причин фінансовий сектор можна вважати піонером цифрової трансформації економіки, оскільки цифрізація призводить до реальних змін у тому, як компанії ведуть бізнес. Тим не менш, нинішня наукова література не містить жодного єдиного тлумачення терміну «фінтех». Найбільш поширеним описом фінансових технологій є «складна система, яка об'єднує нові технології, індустрію фінансових послуг, стартапи та пов'язану з ними інфраструктуру».

PwC та багато авторів визначають фінансовий технологічний сектор як сектор, який швидко розвивається на перетині секторів фінансових послуг та технологій. У цьому секторі технологічні стартапи та нові учасники використовують інноваційні підходи до товарів і послуг, які вже пропонуються традиційним сектором фінансових послуг. Незважаючи на різні тлумачення, експерти сходяться на думці, що на сучасному фінансовому ринку з'являється новий сегмент. До 2023 року прогнозується, що 82% фінансових установ співпрацюватимуть з фінтех-компаніями, а 50% клієнтів банків використовуватимуть мобільний банкінг. Звіт Ernst & Young свідчить про те, що кількість активних користувачів фінтеху продовжує зростати.

У 2017 році фінтех використовував кожен третій активний користувач інноваційних рішень, порівняно з сьомим у 2015 році. В 2018 році фахівці, які проводили дослідження, визначили три основні фактори, які сприяють глобальному розвитку фінансових технологій: «збільшення проникнення інтернету, що визначає коло потенційних користувачів фінансових послуг і продуктів, технологічний прогрес, який стимулює технологічну трансформацію фінансових продуктів, та зміна споживчих уподобань».

У 2017 році фінтех був сьомим за кількістю активних користувачів інноваційних рішень, порівняно з третьою у 2015 році. Дослідження, проведене в 2018 році, визначило три основні фактори, які сприяють глобальному розвитку фінансових технологій: «збільшення проникнення інтернету, що визначає коло потенційних користувачів фінансових послуг і продуктів, технологічний прогрес, який стимулює технологічну трансформацію фінансових продуктів, і зміна споживчих уподобань». Потрібен теоретичний формат, розроблений юристами, економістами та соціологами з одного боку, а програмістами, інженерами, «викривачами» та експертами з кібербезпеки з іншого.

Теоретична платформа повинна включати ідеї про проблеми та суб'єкти фінтеху, основні бізнес-моделі, застосування та регулювання фінтеху в платіжній, фінансовій та кредитній галузях, а також опис можливих загроз, ризиків і можливостей для майбутнього глобального розвитку економіки. Окремої уваги потребує концептуальний підхід до регулювання, а також оцінка можливостей використання найкращих міжнародних практик для формування правового поля для розвитку фінтеху. На даний момент існує лише одне тлумачення терміну «фінтех».

Тлумачення та використання термінів «криптовалюта» та «токен» у поєднанні з їхнім поточним використанням перешкоджають розробці відповідної законодавчої бази, яка може запобігти їх використанню в сучасній економіці через низку макро- та мікроризиків. З'ясування економічної природи криптовалюти є важливим теоретичним питанням, що вимагає вирішення проблеми визначення того, що таке гроші та валюта (терміни «криптовалюта» та

«цифрова валюта» є похідними). Криптовалюта, валюта та гроші мають багато спільного.

Розгляд криптовалюти як окремого неофіційного інституту вимагає подальшої формалізації. «Успіх» криптовалют у створенні економічних вигод для інвесторів і користувачів можливий лише в тому випадку, якщо правовий статус поняття (категорії) не суперечить його економічній природі. Поява криптовалют, заснованих на технологічних рішеннях (зокрема, найпоширенішої віртуальної валюти Bitcoin), і визнання цієї інновації як ліквідного активу є неформальною угодою між людьми (неформальними інститутами) з точки зору інституціональної теорії. Цей неофіційний інститут працює у формі зв'язків з громадськістю, і його впровадження в суспільство відбувається шляхом розповсюдження інформації, яку він збирає. Законодавче регулювання необхідне, оскільки ця фінансова система стає все більш поширеною в суспільстві.

Економічний розвиток і технологічний розвиток пов'язані з появою віртуальних валют, таких як криптовалюти. На даний момент не існує єдиної методики для визначення характеру віртуальних валют як у межах однієї юрисдикції, так і між різними юрисдикціями. Наразі міжнародні та національні фінансові організації використовують терміни та визначення криптовалют. Віртуальні гроші часто називають «приватними грошима», платіжним засобом, активом, товаром, власністю або правом власності. Зокрема, цей принцип є основою для чинних правил оподаткування в більшості країн світу щодо операцій з віртуальними валютами.

Це основа для них. Відповідно, віртуальні гроші відрізняються від електронних грошей, які використовуються цифровими технологіями для переказу фіатних грошей, тобто грошей, які є законним платіжним засобом у будь-якій країні чи юрисдикції. За загальним правилом, віртуальні гроші не слід плутати з фіатними або електронними грошима.

Таким чином, можна сказати, що фінансові технології є поєднанням цифрових технологій і інновацій у фінансовій сфері. Ці інновації можуть бути

використані для спрощення алгоритмів взаємодії між різними економічними суб'єктами, підвищення безпеки фінансових відносин, надання, розширення та розповсюдження фінансових послуг технологічними компаніями тощо.

Крім того, це підтверджує ідею про те, що упровадження інноваційних технологій та інфраструктури стало найпопулярнішим напрямом роботи для 24% фінтех-компаній у 2023 році (рис. 1), що на 2% більше, ніж у 2021 році. Однак цей напрямок становив 22% від загального обсягу діяльності фінтех-компаній у 2021 році.

Позитивна тенденція ведення бізнесу в Інтернеті частково пояснює часткову популярність інновацій у цій галузі. Це створює попит на компанії, які надають IT-рішення банкам і фінансовим установам, допомагаючи їм розпочати або перейти в цифровий світ.

Близько 14% опитаних компаній надають платіжні послуги та перекази. У порівнянні з попередніми роками цей відсоток значно знизився (у 2021 році частка таких компаній складала 19%). Це стало результатом масштабного вторгнення, яке значно погіршив умови роботи платіжних компаній і сильно вплинуло на багатьох гравців ринку. Зокрема, на платіжний ринок сильно вплинули численні обмеження та ліміти, а також різке падіння економічної активності в перші місяці війни [9].

Але за даними Національного банку України, у вересні 2022 року загальна кількість емітованих платіжних карток в Україні зросла на 19 відсотків порівняно з січнем 2022 року. У той же час кількість платіжних карток, за допомогою яких проводилися видаткові операції, зменшилася на 6% за місяць: з 48,2 млн. у січні до 45,2 млн. у вересні. Попри всі труднощі, споживче кредитування з 2021 року продовжує розвиватися. Компанії в цій галузі становлять 12% у 2023 році проти 14% у 2021 році. [6] Компанії споживчого кредитування продовжують активно працювати на ринку кредитування, незважаючи на те, що війна похитнула їх діяльність.

Ппорівняно з січнем 2022 року загальна кількість емітованих платіжних карток в Україні зросла на 19% за даними Національного банку України. У той

же час кількість платіжних карток, за допомогою яких проводилися видаткові операції, зменшилася на 6% щомісяця (з 48,2 млн. у січні до 45,2 млн. у вересні). З 2021 року споживче кредитування продовжує зростати, незважаючи на проблеми. Компанії в цій галузі становлять 12% у 2023 році, що є зниженням від 14% у 2021 році. [2] Незважаючи на те, що війна похитнула їхню діяльність, компанії споживчого кредитування продовжують працювати на ринку кредитування.

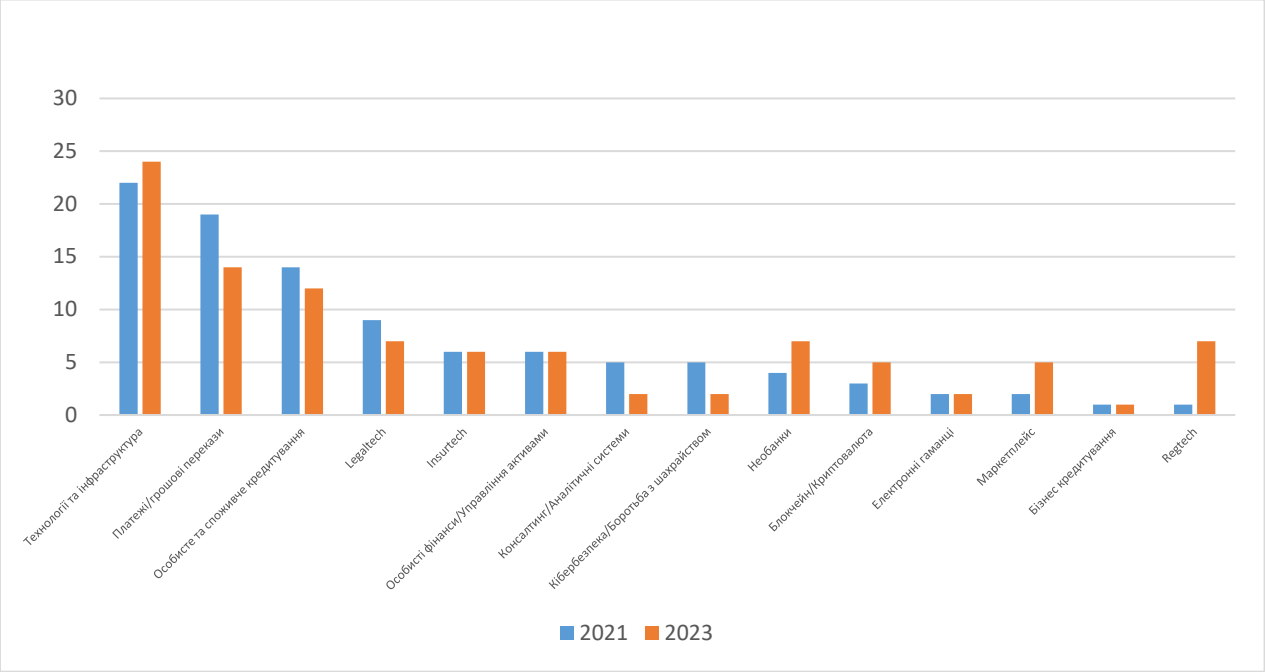

Рис 2.1. Розподіл фінтех компаній за сферами діяльності в Україні у 2021 та 2023 р., %

Джерело: [22]

Зважаючи на ці показники, можна зробити висновок, що фінансові технології відіграють важливу роль на фінансовому ринку, оскільки вони підвищують якість обслуговування для учасників фінансових відносин, а також створюють основу для суттєвих змін на фінансовому ринку в цілому. При цьому питання фінансового забезпечення ринку фінансових технологій залишається актуальним.

Згідно з даними, опублікованими в каталозі фінансових технологій України, приблизно 66% компаній, які брали участь в опитуванні, в 2023 році

в основному фінансуватимуть свою діяльність за рахунок власних коштів (рис. 2.2).

Кошти приватних інвесторів і бізнес-ангелів займають друге місце серед джерел фінансування. Ці джерела становили 17 відсотків загального фінансування у 2021 році та 18 відсотків у 2023 році.

Нагадаємо, що дане джерело інвестує гроші в інноваційні стартапи чи фінте-компанії під час їх розвитку в обмін на частину корпоративних прав цих компаній. На нашу думку, це джерело фінансування є найбільш бажаним на ринку, оскільки воно дозволяє розвивати високоякісні фінансові технології та сприяє залученню вільних коштів інвесторів у вітчизняні фінансові технології замість виведення їх за кордон. Компанії уже виходять на зовнішні ринки з готовими інноваційними технологіями, які створюють додану вартість.

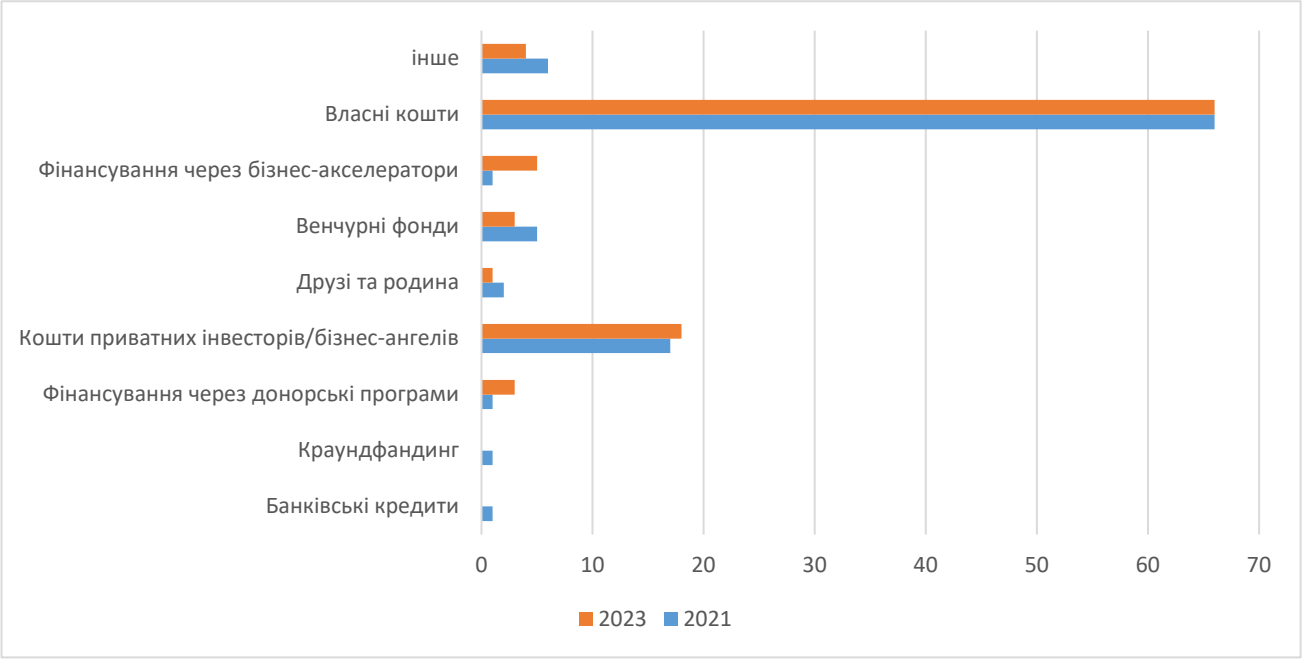

Рис. 2.2. Джерела фінансування фінтех-компаній в Україні у 2023 році, %

Джерело: [22]

Кошти приватних інвесторів і бізнес-ангелів займають друге місце серед джерел фінансування. Ці джерела становили 17 відсотків загального фінансування у 2021 році та 18 відсотків у 2023 році.

Нагадаємо, що дане джерело інвестує гроші в інноваційні стартапи чи фінте-компанії під час їх розвитку в обмін на частину корпоративних прав цих компаній. На нашу думку, це джерело фінансування є найбільш бажаним на ринку, оскільки воно дозволяє розвивати високоякісні фінансові технології та сприяє залученню вільних коштів інвесторів у вітчизняні фінансові технології замість виведення їх за кордон. Компанії уже виходять на зовнішні ринки з готовими інноваційними технологіями, які створюють додану вартість.

Національні експерти мають чотири основні підходи до розуміння криптовалюти, коли вони розглядають законодавство про криптовалюту. Криптовалюти можна класифікувати як валюту (віртуальну (цифрову) валюту, валюту або фіат), що використовується як засіб платежу, як універсальний фінансовий інструмент, як товар (майно, актив або майно) і як замінник грошей. Наступні характеристики характеризують торгівлю криптовалютою та її статус:

– транзакції відбуваються як P2P і є безвідкличними;

– всі дані про транзакції доступні для всіх;

– емісія криптовалют відбувається децентралізовано;

– оскільки валюта є фрагментованою, немає проблем із обмеженням ліквідності під час випуску всього обсягу криптовалюти;

– криптовалюта не має забезпечення, а її вартість залежить від очікування учасників ринку; - її можна обміняти безпосередньо на товари та послуги або на інші валюти;

– можуть використовуватися безліччю людей для оплати бізнесу, інвестування або продажу товарів і послуг [7].

Платіжний сектор є одним із основних споживачів нових фінансових технологій у глобальному масштабі, що відкриває багато можливостей для розвитку FinTech-компаній. Платіжні інновації покращують роботу платіжних послуг. Учасники ринку платіжних послуг, а також державні органи часто

ініціюють такі інновації. Платіжні інновації – це ідеї, які покращують роботу систем казначейства шляхом зменшення витрат, будь то матеріальних чи часових, а також зменшення ризиків, пов'язаних із функціонуванням систем, таких як ризики ліквідності, операційних і юридичних. Інновації є двома групами, які складають основу платіжних інновацій і підвищують ефективність казначейського механізму:

1) базові інноваційні технології, які є важливими для багатьох галузей, включно з платіжним сектором. Зокрема, це цифрові процеси та технології відкритих інтерфейсів, технології машинного навчання, великі дані, розподілений реєстр, віддалена ідентифікація та віддалене обслуговування;

2) спеціалізовані технології, які є специфічними для певного сектору, наприклад платіжного. Такі технології включають електронні рахунки та платежі та технології миттєвих платежів, технології переказу криптовалюти та подібні.

Цифрові технології займають видатну позицію в цьому рейтингу. Цифрові процеси зазвичай означають повністю автоматизовані та не потребують ручного втручання. Цифрові процеси можуть значно підвищити продуктивність, зменшуючи потребу в ручній роботі. Цифрові входи і виходи повинні бути цифровими, а комп'ютерна програма повинна виконувати перетворення входу та виходу. Цифрові ланцюжки доданої вартості, засновані на взаємодії різних компаній, є наступним кроком у розвитку цифрових процесів. У першому наближенні цифровий ланцюжок доданої вартості можна розглядати як взаємодію між компаніями; це означає, що цифрові процеси однієї компанії поєднуються з цифровими процесами групи компаній, що робить цифрові процеси кожної групи ефективними та високоякісними. Очевидно, що забезпечення взаємодії цифрових процесів різних підприємств, створених у різних системах, є проблемою при створенні наскрізних цифрових процесів групи підприємств.

Використання API для інтеграції КІС між різними компаніями вирішує цю проблему. Технологія відкритих API сьогодні повинна кардинально змінити досвід кінцевих користувачів платіжних послуг, як фізичних, так і юридичних

осіб. Згідно з експертами з усього світу, перехід на відкриті API є незворотнім, і в найближчому майбутньому клієнти та компанії будуть часто використовувати сторонні програми, які можуть безпосередньо підключатися до банківської системи, щоб ініціювати рахунки, відстежувати платежі та отримувати інформацію про рахунки.

API банківської системи — це програмний інструмент, який дозволяє різним додатком і системам спілкуватися та обмінюватися даними один з одним. Розробники можуть використовувати кілька API від різних постачальників, оскільки API відкриті та видимі ззовні, що дозволяє новим утилітам швидко та просто підключатися до існуючих систем. Але ці характеристики роблять відкриті API небезпечними для банківських і платіжних систем. Сьогодні фінансові технології змінюють традиційні схеми обробки платежів на національному та міжнародному рівнях. Зростаюча потреба в миттєвих роздрібних платежах в режимі реального часу є одним із головних рушіїв розвитку відкритих API. Майбутнє банківських і платіжних послуг залежатиме від відкритих API. Тут ми розглянемо, як ЄС використовує цю технологію, щоб посилити конкуренцію на ринку платіжних послуг. Аналіз застосування Fintech у платіжному секторі свідчить про те, наскільки широко використовуються ці технології:

- Цифрові технології — це технологія, яка автоматизує процес грошових переказів і значно підвищує продуктивність за допомогою значного скорочення ручної роботи. Тим не менш, низка неофіційних правил, встановлених державними органами, перешкоджають розвитку цієї технології. Особливо це стосується процедур валютного контролю, процедур ПВК/ФТ;

- технологій віддаленої ідентифікації, таких як біометричні технології. Ці технології можуть значно підвищити надійність процесу прийняття рішень користувачами щодо використання електронних платіжних інструментів. Розвиток цих технологій стримується непевністю щодо того, як регулювати використання методів віддаленої ідентифікації провайдерами платіжних послуг;

- технології дистанційного обслуговування мають потенціал значно підвищити доступність платіжних послуг, надаючи людям можливість платити 24 години на добу, 365 днів на рік.

Поява фінансових технологій швидко проникла в традиційні сегменти фінансового ринку, що викликало дискусії про майбутнє банків і навіть про те, що банки можуть зникнути або бути замінені фінтех-компаніями. Отже, проблема конфлікту між фінансовими технологіями та банками залишається актуальною та заслуговує на аналіз. Марк Карні, голова Банку Англії, говорить про те, як фінансові технології можуть порушити основні функції банків і зазначає, що наслідки такого порушення можуть бути об'єднані в одну з трьох можливих майбутніх ситуацій: революцію, відновлення або реформу. Конкуренція в банківському секторі посилюється, і навіть консервативні банки втратять багато клієнтів, якщо не впровадять нові технології в свої системи обслуговування. До 2020 року фінансовий технологічний сектор вплине на понад 20% фірм, що надають фінансові послуги. Ця оцінка становитиме від 20 до 60 відсотків прибутку роздрібних ринків протягом наступних десяти років. Тим не менш, практика показує, що оновлення існуючих продуктів і послуг за допомогою цифрових або мобільних версій не вирішить проблему. Розробки Fintech повинні стати основою цифрової трансформації банківського сектору, щоб він розвивався. Перш за все, необхідно змінити структуру IT-систем банків за допомогою інноваційних IT-технологій. На думку експертів, штучний інтелект і машинне навчання є найбільш перспективними комп'ютерними технологіями, коли справа доходить до різних банківських завдань. Інтелектуальні дослідження, кібербезпека, аналіз клієнтів і прийняття рішень на основі аналізу великих даних є основними сферами застосування у фінансовому секторі. Для систем штучного інтелекту маркетинг і співпраця з відповідними клієнтами є ключовими сферами. Нове розуміння співпраці з клієнтами та партнерами є основою зовнішньої трансформації.

Сьогодні бізнес будується на клієнтах, а не на товарах. Традиційні канали комунікації були замінені відкритими та інноваційними екосистемами, орієнтованими на клієнтів. Тепер підприємці та партнери співпрацюють, щоб передбачити та задовольнити потреби та очікування клієнтів. Банки повинні перетворитися на таких експертів для своїх клієнтів. Банки будуть відповідальними за координацію всієї поведінки клієнтів, знаходячись у центрі екосистеми: До 2025 року екосистема становитиме 30% загального доходу організації. На відміну від фінансово-технологічних компаній, банки, швидше за все, будуть центром цифрової економіки. Банки інвестують значні суми грошей у складні IT-платформи, і жодна фінтех-компанія не має такої великої клієнтської бази та довгострокових відносин, як банки. Двадцять відсотків коштів на ринку фінансових технологій надходять безпосередньо від банків, а двадцять відсотків — з джерел, пов’язаних із кредитними установами. На ринку фінансових послуг двадцять відсотків коштів надходить від банків безпосередньо, а ще двадцять відсотків — з джерел, пов’язаних з кредитними установами. Клієнти більше довіряють банкам, ніж будь-якій іншій організації на ринку фінансових послуг.

Багато фінансових технологій планують покращити традиційні банківські процедури, особливо щодо онлайн-кредитування. Мобільний банкінг є додатковим напрямком для фінтех-компаній. Крім того, було розроблено кілька програм, які можуть виконувати функції фінансових консультантів, наглядати за різними фінансовими операціями клієнтів і контролювати рахунки з різних джерел. Діджиталізація банківських послуг має на меті забезпечити задоволення потреб і бажань клієнтів без перешкод. Окрім власних фінансових проблем, поява нових банків є ще однією перешкодою для розвитку.

Цифрові канали обслуговування стримуються низькою фінансовою грамотністю населення та відсутністю навичок безготівкових розрахунків. На думку фахівців, системи автоматизації, доступні в банках, є негнучкими та їх можна використовувати обмежено.

Наявні в банках програми автоматизації є негнучкими та їх можна використовувати небагато. Збільшення інвестицій прискорить розвиток цих шляхів.

Хоча і діджиталізація має великий потенціал для розвитку банківського сектору, вона також несе значні ризики та проблеми. На нашу думку, головними небезпеками є загроза втрати цифрового суверенітету та проблеми кібербезпеки, пов'язані з цим. Ми не повинні боятися піддаватися впливу «чарів» технологій, відставати, не наздогнати чи випередити їх. Першим кроком є оцінка та розрахунок ризиків. Отже, банки повинні ефективно використовувати свої сильні сторони, щоб створювати та впроваджувати нові бізнес-моделі в сучасній цифровій епосі. Банки можуть відігравати провідну роль у цифровій трансформації фінансових послуг завдяки своїй історії, мільйонам клієнтів, довірі клієнтів і необхідним інвестиціям. Згідно з оцінками фахівців, 95% усіх розробок знаходяться в банках та інших спеціалізованих учасниках фінансового ринку. Банки беруть участь у зростаючій технологічній конкуренції на глобальних фінансових ринках.

Банки створюють системи FinTech, щоб взяти участь у зростаючій міжнародній технологічній боротьбі на фінансових ринках. Очікується, що банки перейдуть до партнерства, активної участі та співпраці з фінтех-індустрією, як теоретично, так і на практиці. Вважається, що злиття банків і фінтех-компаній є реальною перспективою.

2.2. Становлення та основні напрями розвитку FinTech в сучасних глобальних економічних процесах

Наразі базою даних LTP MEDICI, міжнародної компанії з розвитку та впровадження FinTech, зареєстровано понад 10 тисяч FinTech-компаній у всьому світі, які працюють у різних областях, таких як інвестування, платежі, краудфандінг, безпека та ідентифікація клієнтів, аналіз великих даних (Big Data), страхування (Insuretech), штучний інтелект і рішення на протоколі блокчейн.

В Україні є багато стартапів у сферах фінансів і технологій. У результаті фінансової кризи 2008-2009 років в Україні з'явилися перші FinTech-стартапи, які спеціалізувалися на платежах і переказах. На кінець минулого року в нашій країні вже було близько 60 учасників ринку FinTech. Сьогодні в Україні функціонує FinTech Екосистема України, яка складається з понад 80 286 компаній, які розробляють інноваційні рішення для фінансової сфери. За останні три роки шість із десяти проектів, або 58%, були засновані. Тим часом 84% FinTech-стартапів в Україні вже почали заробляти гроші на продажу своїх товарів і послуг [2].

Наразі основними напрямками спеціалізації українських FinTech-компаній є платежі та грошові перекази (31,6% від усіх компаній, EasyPay, IBOX, FONDY, MAXI); інвестиції в технології та інфраструктуру (19,3% від усіх компаній, You Control, Sky Service, Smart Data); кредитування (14% від усіх компаній, Money Veo, Credit Plus, My Credit); маркетинг (7%), Chech Dom, Treeum); діджитал банки (5,3% від усіх компаній, Приват24, ПУМБ, OTPBANK.

Більшість (65%) FinTech-компаній у нашій країні засновані IT-фахівцями; однак у 70% цих проектів керують колишні банкіри великих комерційних банків [18].

Фактично, Приватбанк, до націоналізації, був найбільшим FinTech-прикладом в Україні, оскільки його технологічні можливості перевершували локальний і європейський ринки.

У 2017 році галузь FinTech в Україні демонструвала значний ріст, незважаючи на те, що вона була досить молодою. На конференції Fintech Ukraine 2017, яка відбулася в Києві 1 листопада 2017 року, було представлено чотирнадцять українських FinTech-стартапів, які пропонують різноманітні фінансові послуги та технологічні рішення. Найвідомішими з них були Ustarter, майданчик, який дозволяє прямим інвестиціям у проекти реального сектору; Uplata, який робить складні банківські продукти простими, доступними та зрозумілими для широкого споживача; MTAX, мобільний онлайн-сервіс бухгалтерії, який веде бухгалтерію компанії, залишаючи клієнтам лише функцію

контролю; і FinScore, який проводить експрес-аналіз фінансової стійкості 287 контрагентів, представлених у YouControl.

Молода FinTech-індустрія має великі шанси зберегти динаміку в 2018 році. Інвестиції в розмірі від сорока до сімдесяти мільйонів доларів потрібні для успіху FinTech в Україні. Аналітики USAID і UNIT прийшли до таких висновків.Город у відкритому дослідженні FinTech в Україні: тенденції, огляд ринку та каталог [2] Наявна потужна інфраструктура, включаючи мобільний зв'язок і високошвидкісний доступ до Інтернету для всіх, послужила основою для таких передбачуваних результатів. Розвиток FinTech залежить від технологічної готовності ринку. Зокрема, широке використання смартфонів і мобільного зв'язку, а також добре освічене та технологічно обізнане населення. Рішення, спрямовані на доступність фінансових послуг для масового ринку та всіх категорій клієнтів, матимуть найбільший потенціал для зростання.

Наявність смартфонів і мобільного Інтернету, втрата довіри до банків і незадоволеність банківськими послугами були основними рушійними силами FinTech в Україні.

Недосконале законодавство та неврегульованість ринку перешкоджають розвитку FinTech-галузі. Для розвитку та успіху FinTech необхідно створити правове поле, яке забезпечує прості та прозорі правила створення бізнесу, правильні правила оподаткування, вимоги до ліцензування та захист прав інвесторів і бізнесу. Банківська сфера традиційно затримується з інноваціями та не поспішає відкривати API, тобто програмне забезпечення, на основі якого можна створювати нові продукти. 45% опитаних стартапів вкладають власні кошти в свій розвиток, а 49% компаній знайшли або шукають інвесторів. Це головна проблема для FinTech-компаній в Україні. У 2017 році залучення інвестицій у FinTech перевершило історичний максимум у $16,6 млрд. Європейський ринок демонстрував найбільший ріст на 120%, тоді як вперше за чотири роки в Азії спостерігалося падіння [2].

Наразі найбільш актуальними тенденціями FinTech є:

– послуги через мобільний телефон (створення зручних мобільних додатків для здійснення платежів і доступ до різноманітних мобільних фінансових послуг);

– фінансові послуги та соціальні мережі (FinTech-компанії аналізують профілі клієнтів у соціальних мережах, проводять скоринг і пропонують своїм потенційним клієнтам персоналізовані послуги);

– альтернативні види платежів (платіжні термінали, безконтактні та мобільні платежі, QR-платежі

– маркетплейси — це цифрові платформи, які поєднують кредиторів із позичальниками, такі як онлайн-платформи балансового кредитування та платформи прямого кредитування між людьми;

– нові бізнес-моделі, які пропонують користувачам всі послуги безкоштовно або за невелику плату;

– штучний інтелект, який включає роботів, чат-ботів і роботизованих персональних консультантів;

– цифрова та біометрична ідентифікація, яка використовує відбитки пальців

FinTech має значну цінність у поширенні фінансових продуктів і послуг у нові сфери та до різних демографічних груп. На ринку є незаповнена фінансова ніша через труднощі для банків у обслуговуванні мікро- та малих підприємств, великий відсоток людей, які не є членами банківської системи, або недостатній доступ до послуг. Це відкриває великі інвестиційні можливості для FinTech-індустрії [22].

Наразі 289 банків стають прямими конкурентами маркетплейсів, які пропонують мікрокредитування та фінансують малий та середній бізнес. В найближчому майбутньому активне впровадження та стрімкий розвиток FinTech-технологій передбачає вивільнення великої кількості працівників банків через автоматизацію повсякденних фінансових і бізнес-процесів, надання звичайних онлайн-консультацій чат-ботами та персоналізованими роботизованими консультантами, а також спрощення доступу до фінансових

послуг через мобільний інтернет і смартфони («доступ на кінчиках пальців»). Цифрові фінансові технології можуть скоротити банківські відділення та зв'язок з клієнтами [8, с. 98].

Наприклад, FinTech-стартапи пропонують малим підприємствам і індивідуальним підприємцям більш доступні послуги, такі як мобільні платежі, які дозволяють пересилати гроші за кордон, і послуги мобільного еквайрингу, які позбавляють їх від необхідності використовувати традиційні банківські POS-термінали для прийому пластикових карток. Наприклад, для оплати товару або послуги достатньо мати мобільний телефон, на якому встановлено спеціальне платіжне додаток оператора, яке працює в режимі реального часу [8, с.101]. Існуюча світова банківська система буде обмежена вузьким набіром послуг, якщо FinTech-платформи з часом стануть лідерами, працюючи як з індивідуальними, так і з корпоративними клієнтами [8, с. 102]. Багато ініціатив і заходів Національного банку України активно сприяють розвитку FinTech в Україні. Зокрема, Національний банк України схвалив Комплексну програму розвитку фінансового сектору України до 2020 року (Постанова №391 від 18.06.2017) [5].

Використовуючи відкриті дані фінансових установ, включаючи 290 відкритих даних Національного Банку України та технологічні рішення Mastercard, громадське об'єднання Open Data Incubator та компанія Mastercard відкрили першу в Україні програму Fintech Master для фінансових технологічних стартапів, які розробляють інноваційні фінансові та соціально-економічні сервіси.

Програма Fintech Master надає наступні переваги стартапам: безкоштовна участь у програмі для стартапів; повний традиційний офіс; безкоштовна участь у програмі, гарантована від Mastercard, NBU та експертів фінансового ринку; технічна підтримка з апробації відкритих даних; і доступ до спільноти інвесторів і потенційних клієнтів [6]. Розвиток і впровадження FinTech-технологій має багато переваг для всіх учасників бізнесу (рис. 1).

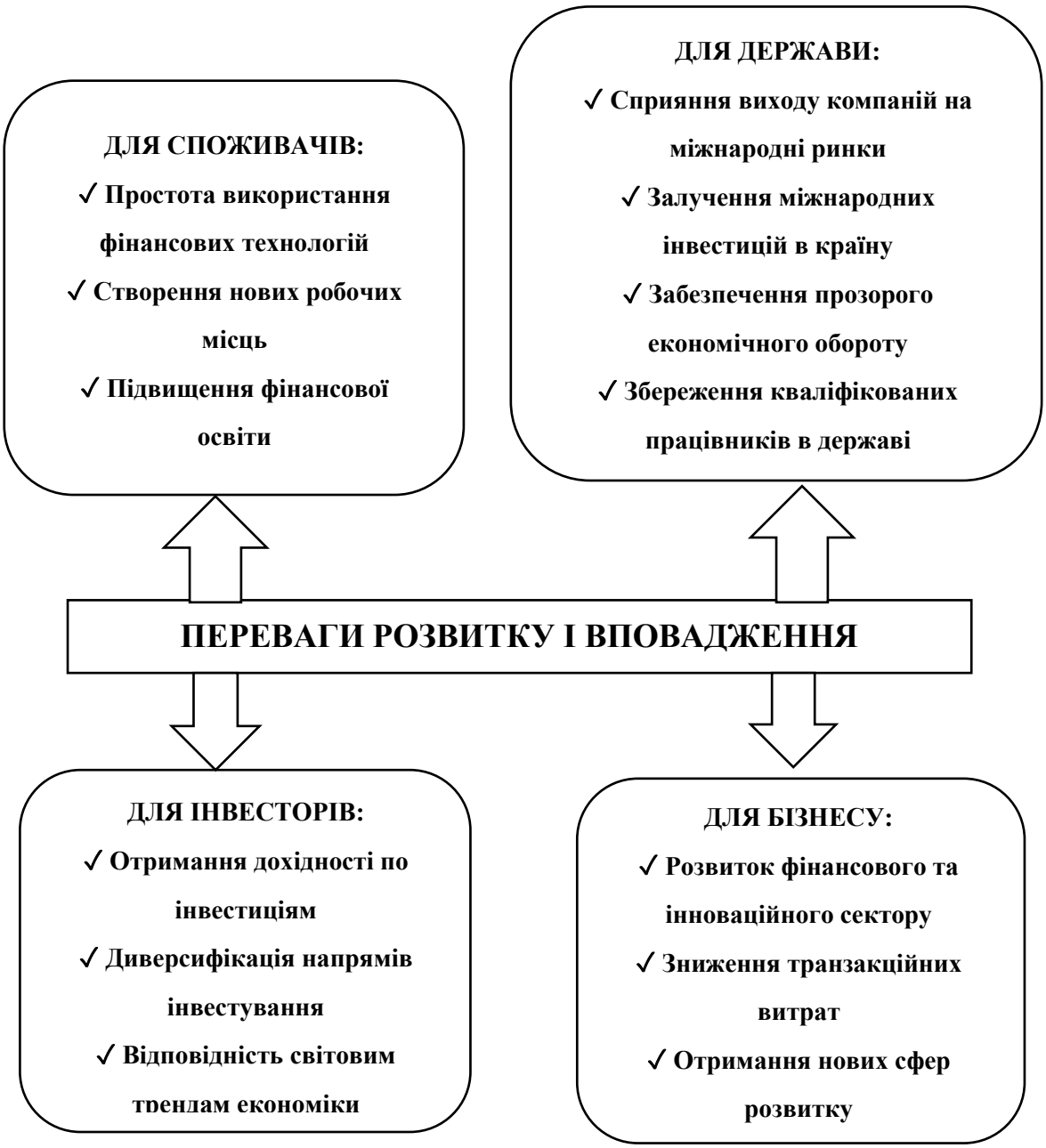

Рис.2.3. Переваги розвитку та впровадження FinTech-технологій

Джерело:сформовано на основі [8].

Тим не менш, важливо пам’ятати, що крім наявних переваг використання FinTech-технологій, також слід враховувати потенційні негативні наслідки. Зокрема, використання фінансових технологій онлайн означає, що вони можуть бути використані необережно. Хакерські та вірусні атаки можуть призвести до того, що потрібно забезпечити достатню інформаційну та кібербезпеку, захистити ключі доступу та персоніфіковані дані.

Загалом, FinTech-сектор України поки що є молодим і може розвиватися, якщо законодавство буде покращено, продукти будуть покращені, інвестиції збільшаться та стратегічні партнерства з традиційними гравцями фінансового сектору будуть встановлені.

Важливо відзначити, що стрімкий розвиток FinTech-компаній, їх гнучкість, максимальна клієнтоорієнтованість і доступність послуг через мобільний інтернет створюють значну конкуренцію для банків. Оскільки комісії мобільних платежів набагато нижчі, ніж у традиційних клірингових системах, світова банківська система може поступово втрачати більшу частину своїх доходів від грошових переказів. Крім того, банки можуть втратити значну частину доходу, отриманого від використання пластикових карток клієнтів. З цих причин вони ризикують втратити велику кількість клієнтів. Таким чином, банки повинні бути максимально зацікавлені у впровадженні інноваційних технологій у свою діяльність і співпрацювати з FinTech-компаніями на умовах, які будуть вигідними для обох сторін.

Крім того, важливо сприяти розвитку FinTech у сучасних динамічних умовах господарювання, щоб підвищити обізнаність у фінансах і сприяти наближенню України до безготівкової економіки. Оскільки інтеграція FinTech у діяльність суб'єктів господарювання значно розширить можливості ринку фінансових послуг загалом і сприятиме розвитку співпраці з підприємництвом як одним із ключових клієнтів.

2.3. Сучасний стан розвитку ринку FinTech в Україні

Фінтех стає провідною силою інновацій у фінансовому секторі завдяки масовій цифровізації всіх сфер діяльності компаній і людей. Від розробки цифрової валюти до впровадження подвійного запису в обліку, термін «фінансова технологія» може використовуватися в широкому сенсі для будь-яких нововведень у способі ведення бізнесу. Однак фінансові технології швидко розвинулися після появи Інтернет-революції та революції смартфонів і

мобільних телефонів. Спочатку фінансова технологія стосувалася комп'ютерних технологій, які використовувалися в бек-офісах банків або компаній, але зараз вона охоплює широкий спектр технологічних рішень, які стосуються приватних, корпоративних і публічних фінансів. Сучасний ринок фінансових технологій складається з усіх учасників ринку, включаючи стартапи фінансових технологій, державні органи, банки, міжнародні платіжні системи, асоціації банкірів і фінансистів, а також постачальників.На відміну від цього, як показано на рисунку 3.1, він представляє складну систему, яка об'єднує сфери нових технологій, фінансових послуг, стартапів і інфраструктуру, пов'язану з ними.

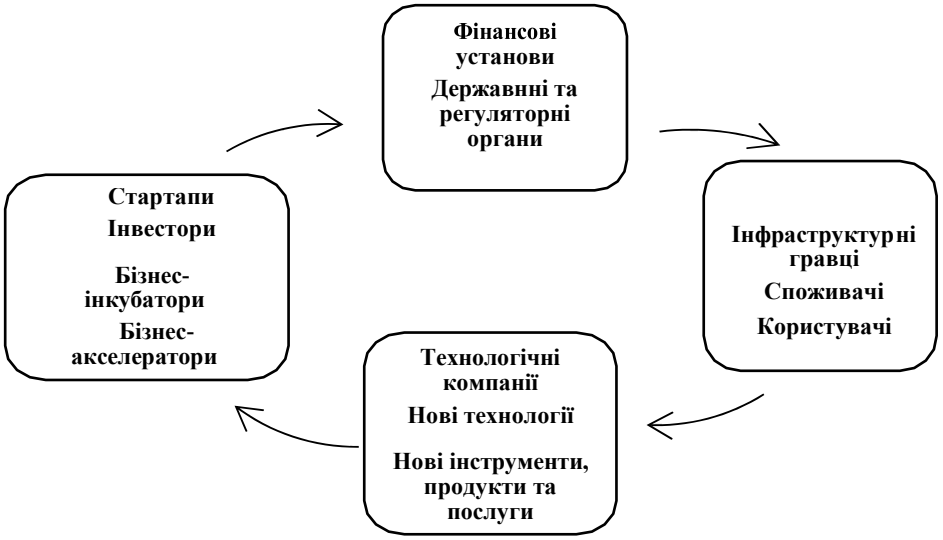

Рис. 2.4. Гравці фінтех-ринку та їх взаємодія.

Джерело: [16]

В Україні за останні п'ять років помітний прогрес у розвитку фінансових технологій. Багато факторів сприяють цьому розвитку:

1. глобальна економічна криза, яка почалася у 2008 році, та її наслідки;
2. цифровізація зростає по всьому світу;
3. широке розповсюдження в Інтернеті;
4. зростання конкуренції на фінансових ринках; швидке поширення месенджерів і соціальних мереж;

5. проблеми з впровадженням нових ідей, високими вимогами до зручності використання, якості та швидкості отримання інформації;

6. зростання електронної комерції; досягнення технологічних компаній у інших секторах економіки;

7. карантинні заходи, введені в 2019–2020 роках.

У результаті цих обставин на українському фінансовому ринку з'явилися нові компанії, які не є комерційними банками, але виконують традиційні банківські операції, такі як платежі та грошові перекази. Цей тип компаній, відомий як фінтех-компанії, використовує передові технології, щоб запропонувати клієнтам існуючі фінансові продукти за нижчими цінами та більш привабливими умовами або створювати нові платіжні інструменти та технічні рішення. Наприклад, фінтех-компанії, такі як «Exmo», «Kuna», «BTC Trade UA», «Tyme», «IBox», «Bitcoin», «Ethereum», «Litecoin» та інші, займаються переказами коштів; компанії, такі як Moneyveo, Global Credit, CreditKasa та інші, надають онлайн-кредити, включаючи мікрофінансові організації та сервіси P2P та P2B кредитування; і такі компанії, як «iPay.ua», «Portmone.com», «GlobalMoney

Ці фінансові компанії використовують передові технології, щоб запропонувати своїм клієнтам фінансові продукти з кращими цінами та умовами, або створювати нові платіжні інструменти та технічні рішення. Згідно зі звітом McKinsey & Co, використання готівки скоротилося майже у два рази, а рівень цифрової безпеки в країнах ЄС зріс приблизно на 20% лише у травні 2020 року [16].

Збільшення кількості власників смартфонів прискорює процеси в Інтернеті, що призводить до зростання популярності різних методів платежів, таких як безготівкові платежі, електронні гаманці, онлайн-платежі та інші. Згідно з FinTech Directory 2020, більшість фінтех-компаній функціонують на основі власних ресурсів засновників. Джерела фінансування українського ринку фінтех-компаній на 2021 рік наведено в Рисунку 2.5.

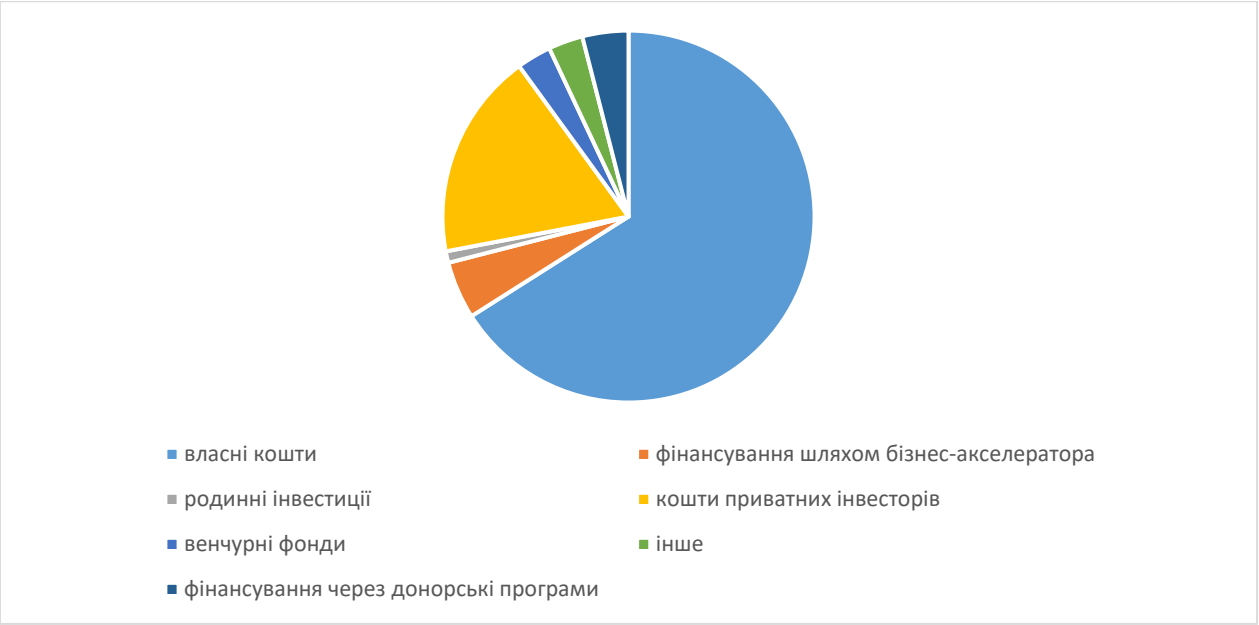

Рис. 2.5 Джерела фінансування фінтех-компаній в Україні в 2021 році.

Джерело: [28]

Зусилля державних органів, таких як Міністерство цифрової трансформації та Національний банк України, є ще одним об'єктивним фактором, який впливає на інтенсифікацію ринку фінтеху. Протягом 2021–2022 років вони працювали над кількома проектами, які вплинули на фінансовий сектор. Деякі з них є такими:

1) Проект створення миттєвої системи платежів в Україні [16].

2) Закон України «Про платіжні послуги» дозволяє державним органам випускати цифрову валюту, розширювати продуктову лінійку існуючих учасників ринку, створювати нові категорії платіжних послуг, змінювати процедуру переказу коштів для небанківських фінансових установ, розвивати відкритий банкінг і забезпечувати прозорість інформації для клієнтів [20].

3) Проект Закону про віртуальні активи в Україні [19].

4) Закон України, який передбачає стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні.

5) План розвитку ринку віртуальних активів [10].

6) Субвенція Інтернету, спрямована на підключення сіл до оптичного Інтернету [11].

Також важливими подіями для ринку фінансових технологій в Україні були:

1) Створення Open Banking API HUB в Україні.

2) Відібраний Українським фондом стартапів і Ukrainian Hub, стенд українських компаній став першим на світовій IT-конференції Web Summit.

3) Випуск трьох нових необанків з пілотного проекту.

4) Випуск українськими художниками невзаємозамінних токенів (NFT).

5) Проект з виплатою зарплати в цифровій гривні та знижки в криптовалюті.[20]

Державні органи, які контролюють фінансовий ринок, створюють необхідні законодавчі основи для рівноправного, системного та цілеспрямованого розвитку компаній фінансових технологій в Україні. Національний банк України схвалив Стратегію розвитку фінтеху в Україні до 2025 року. Ця стратегія має на меті побудувати повноцінну екосистему фінансових технологій в Україні з інноваційними фінансовими послугами та доступними цифровими послугами.

Ця тактика складається з наступних основних компонентів:

1)Розробка та впровадження ідеї повноцінної регулювальної «пісочниці», які можна використовувати для швидкого тестування інноваційних проектів.

2)Підвищення фінансової грамотності населення та бізнесу, а також їх залучення (інклюзія)

3)Запуск освітньої платформи з акцентом на відкритий банкінг [23].

Успішне впровадження стратегії також залежатиме від реалізації спільних цифрових проектів Національного банку. Серед цих проектів можна виділити впровадження віддаленої ідентифікації та верифікації, впровадження європейської директиви PSD2, надання можливості миттєвих платежів із рахунку на рахунок у Системі електронних платежів у форматі 24/7, посилення регуляторних обмежень у сфері кібербезпеки та інші інноваційні проекти банку.

У результаті аналізу діяльності фінансових технологічних компаній у різних сферах було встановлено, що технологічна інфраструктура була провідним сектором українських стартапів протягом останніх кількох років. Основним продуктом цієї інфраструктури є розробка IT-рішень для банків і фінансових установ.

Фінансовий сектор України продовжує готуватися до запуску відкритого банкінгу, який має бути введений у 2023 році. Банки, фінтех і клієнти отримають більше можливостей завдяки єдиній платіжній системі, яка дозволить їм створювати індивідуальні рішення та вбудовувати фінансові сервіси в продукти інших конкурентів. У результаті банкам буде надано додатковий канал для продажу своїх товарів, що призведе до зменшення витрат на утримання великих фронт-систем.

Успішний розвиток вітчизняного ринку фінансових технологій значною мірою залежить від співпраці між банками та фінансовими технологічними компаніями, які активно працюють над розширенням фінансових технологій. Згідно зі статистичними даними, 79 відсотків банків мають система, яку важко інтегрувати, і лише шість відсотків банків досягли бажаного рівня прибутковості від співпраці з фінансовими технологіями. Сполучені Штати та Європа залишаються найпривабливішими ринками для українських фінтех-компаній (рис. 2.6.): 27,9 відсотка компаній і 17,2 відсотка компаній вже працюють на цих ринках. Найменш популярні країни Азії та Африки, тоді як третє місце займають країни СНД. Більшість фінтех-рішень спрямовані на вирішення проблем, які виникають у компанії. Компанії намагаються розробити свій продукт, щоб він відповідав потребам великих, малих і середніх бізнесів, не обмежуючись одним сегментом.

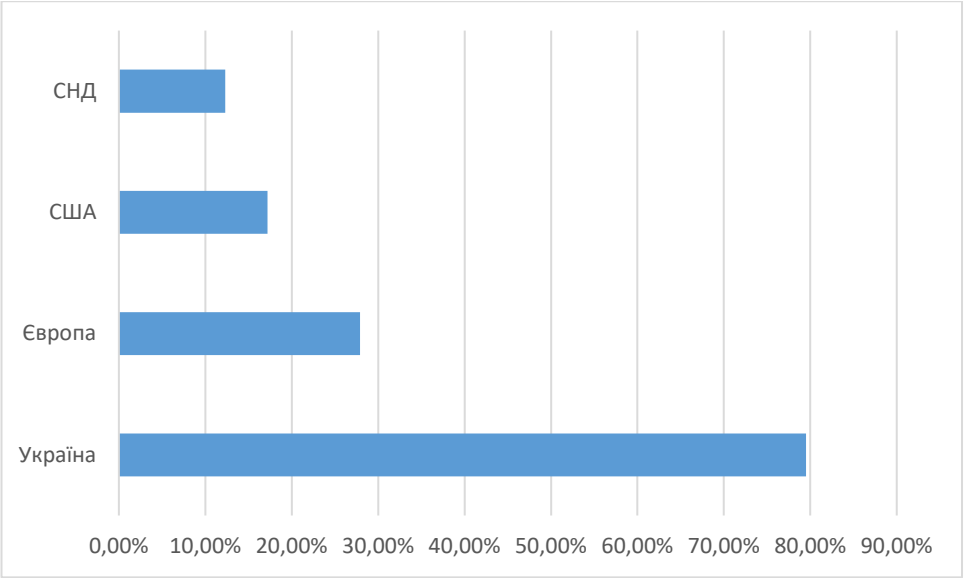

Рис. 2.6. Ринки, на яких працюють фінтех-компанії.

Джерело: [28]

Розвиток ринку фінансових технологій в Україні відрізняється волатильністю інтересу споживачів до фінансових технологій. Хоча споживачі чутливі до змін на ринку, вони виявляють низьку відданість певним фінансовим технологіям, що призводить до швидкого переходу на нові продукти. Порівняно зі світовою практикою, аналіз функціонування фінтех-ринку в Україні свідчить про те, що він лише починає розвиватися.

У порівнянні зі світовою практикою, діяльність фінтех-компаній на українському ринку має кілька особливостей:

1. Банки активно розширюють свою діяльність у сфері технологічних фінансових послуг.
2. Більшість фінтех-компаній в Україні перебувають на ранніх стадіях розвитку.
3. Як у формальних, так і у неформальних системах венчурне інвестування не розвинене.
4. Ринок фінансових технологій характеризується високим рівнем волатильності.

5. Зменшується інтерес фінансових технологій до блокчейн-технології.

6. Фінтех-компанії здебільшого зосереджені на двох напрямках: платіжних послугах і інноваційних технологіях та інфраструктурі.

7. Фінтех-компанії в основному фінансуються власними коштами засновників. [21]

Серед основних причин, які заважають розвитку фінансових технологій в Україні, можна виділити наступні:

1) Недостатня державна політика щодо фінансових технологій

2) Існує несприятливий інвестиційний клімат, що відлякує іноземних та українських інвесторів від інвестування грошей у вітчизняні стартапи.

3) Недостатня та нерівномірна розбудова важливих інфраструктур, таких як Інтернет-мережі та телекомунікації, з проблемами щодо якості та вартості послуг.

4) Не вистачає спеціалістів у фінансах і інформаційних технологіях.

5) Обмежена доступність революційних IT-технологій, зокрема фінансових технологій, і низький рівень патентної активності.

6) Недосконала система венчурних інвестицій.

Є надія, що нові технологічні компанії на українському фінансовому ринку продовжать розвивати платіжні сервіси в більш сучасному форматі, уникаючи традиційних рішень для споживачів (b2c). Замість цього вони будуть базуватися на платформі з ідентифікацією, контрольованою користувачем.
У країні є багато перспективних фінансових технологій, які потребують фінансування. Вони вже отримали гранти від Українського фонду:

1. Seeds of Bravery

Проєкт Європейської інноваційної ради (EIC) пропонує грантову програму для українських технологічних стартапов. Під час війни вона прагне допомогти винахідливому середовищу України.

Стартапи в технологіях і малі та середні підприємства (МСП), які створюють новітні товари, можуть отримати гранти в розмірі від 10 000 євро до

50 000 євро, якщо вони будуть обрані для участі в програмі. П’ять програм отримають гранти.

Інноваційні послуги бізнесу (до 10 тис євро), інноваційне підприємництво (до 25 тис євро), інкубація глибинної технології (до 25 тис євро), відбудова України (до 25 тис євро) і масштабування глибинної технології рішень і послуг (до 50 тис євро).

Стартапи отримають фінансування на двомісячне менторство та консультації, щоб допомогти їм змінити бізнес-модель, створити стратегію розвитку та розробити бізнес-план. Претендентам надається можливість отримати до 17,5 млн євро за допомогою акселератора EIC. Ініціатива Seeds of Bravery також прагне підвищити обізнаність про підприємництво серед жінок. У середньому двадцять відсотків відібраних стартапів мають бути засновані або очолюватися жінками. Умови конкурсу на грант є такими.

Компанія повинна бути зареєстрована в Україні або переміщена з України після 24 лютого 2022 року до держави-члена ЄС, його заморських країн і територій (спеціальні території ЄС) або до асоційованих країн Horizon Europe.

Крім того, компанія повинна бути зареєстрована в одній з держав-членів Євросоюзу після 24 лютого 2022 року, а також у його заморських країнах, територіях або асоційованих країнах Horizon Europe.

2. Ukrainian Startup Fund та WNISEF

Крім того, Український фонд стартапів (УФС) прагне допомогти винахідливим інвесторам, запустивши грантову програму на суму 2,5 млн дол разом із регіональним фондом прямих інвестицій Western NIS Enterprise Fund. Її мета полягає в тому, щоб сприяти розвитку технологічної екосистеми, зробити перспективні проекти більш конкурентоспроможними та допомогти стартапам отримати міжнародне визнання.

Стартапи, які мають вектор розвитку в галузях AR/VR, блокчейну, медицини, енергетики, фінтеху, штучного інтелекту, електронного уряду, юридичної техніки та біотехнологій, можуть подати заявку на грант.

Програма може фінансувати 74 команди. Стартапи перед посадкою отримають до 25 000 доларів, а стартапи після посадки – до 50 000 доларів. У ФС нагадують, що Esper Bionics, Upswot, Finmap, Zeely, Mate Academy та Harmix раніше скористалися цією можливістю. Тепер вони мають світове визнання.

3. Visa Everywhere Initiative

Visa Everywhere Initiative (VEI) — це глобальна програма грантів, на яку можуть претендувати українські стартапи. Стартапи з Центральної та Східної Європи, Близького Сходу та Африки будуть відібрані для наступного етапу конкурсу, який відбудеться 17 липня 2024 року у віртуальному форматі.

Переможець потрапить до глобального фіналу, де змагатиметься з фіналістами з Європи, Азії та Тихого океану, Латинської Америки та Північної Америки. Змагання відбудеться 29 жовтня 2024 року на конференції TechCrunch Disrupt у Сан-Франциско. Перше місце отримає грант у розмірі 20 000 дол і приз глядацьких симпатій у розмірі 10 000 дол на регіональному рівні. Учасник глобального фіналу отримає 100 000 дол.

Стартапи, які розробляють інноваційні рішення для комерції та онлайн-платежів, можуть взяти участь у грантовій програмі VEI. Штучний інтелект, цифрова ідентифікація та біометрія, кібербезпека та приватність, альтернативні фінанси та кредитування, програми лояльності, P2P і трансферні перекази, необанки та банкінг – це галузі, в яких будуть пріоритетними проекти.Крім грошових призів, переможці отримають доступ до партнерської мережі Visa у державних, комерційних, банківських та венчурних сферах.

4. Програма від Google

У березні 2022 року Google заснувала Google for Startups Ukraine Support Fund, щоб реагувати на виклики, які постали перед українською технологічною екосистемою під час війни.

За результатами першого відбору 58 стартапів отримали фінансування в розмірі 5 млн дол. Після цього проекти отримали додаткове фінансування на суму 15,8 млн дол, що збільшило їх виторг на 100% і створило робочі місця

навіть під час війни. Zeely, Mindly та Skyworker.ai є одними з найвідоміших стартапів, які отримали гранти.

У лютому 2024 року Google оголосила про початок другого етапу своєї стратегії. У цьому випадку без залучення капіталу загальна сума фінансування становитиме [1]0 млн дол. Проекти, які будуть обрані, отримають до 200 000 доларів грантової допомоги, 300 000 доларів кредиту на продукти Google Cloud, менторство від Google та підтримку в розробці продуктів.

Місія програми полягає в тому, щоб надати початківцям можливість розпочати бізнес під час війни та закласти основу для економічного відновлення після війни. Усі бажаючі українські стартапи можуть подати заявку на програму.

5. Creative Europe: Innovation Labs

«Креативна Європа» 2021–2027 — це грантова програма Євросоюзу з бюджетом 2,4 млрд євро для організацій і учасників у креативних індустріях.

Ще є час для українських технологічних стартапов-фаундерів подати заявку на програму «Інноваційні лабораторії» однієї з трьох програм «Міжсекторальна співпраця». Мета ініціативи полягає в тому, щоб заохочувати учасників використовувати новітні методи створення доступного контенту та поширювати його.

Щоб взяти участь, запрошуються стартапи, які використовують експериментальні методи при створенні контенту та цифрового мистецтва (особливо аудіовізуального), проекти, які створюють віртуальні світи та використовують новітні технології.

Проекти, які є екологічно свідомими та включають життєздатні плани розвитку бізнесу, інклюзивність, різноманітність і гендерну рівність, будуть найбільш пріоритетними. Ініціатива коштує 7,4 мільйона євро.

6. Angel One Fund

Це інвестиційний фонд, заснований Українським католицьким університетом (УКУ). Він відрізняється тим, що команда Angel One надає грошову допомогу українським стартапам на ранніх стадіях передпосіву та ранніх стадіях посіву.

Напрямки FinTech, SaaS, EdTech та AI/ML є центральними для фонду. Перші інвестиції будуть спрямовані на Edtech-стартапи та проекти, які виробляють продукти, які мають глобальний ринок. Інвестиції можуть становити від 50 000 до 250 000 доларів.

У 2023 році Angel One інвестувала в стартапи Zeely, Rozmova, GO TO-U та Mosqitter. Якщо українські інвестори не були знайомі з цим фондом, вони можуть спробувати зіпсувати свій стартап.

Перші залучені клієнти, розроблена стратегія масштабування бізнес-моделі, маркетингу та продажів, чітке розуміння ринку та конкурентні переваги продукту чи сервісу є основними критеріями відбору. Крім фінансової підтримки, Angle One надає відібраним стартапам доступ до бізнес-школи УКУ та нетворкінгу мережі УКУ.

7. Flyer One Ventures

Flyer One Ventures (F1V) — це венчурний фонд, створений компанією Genesis в Україні. Українські стартапи Awesomic, AiSDR, FintechFarm, Deskree, All Right, NewHomesMate та Mate academy входять до активів F1V. У 2022 році лише українські стартапи забезпечили 400 млн дол портфеля фонду. F1V інвестує в стартапи на стадіях інвестування перед посівом, посівом і серії A. Середній чек становить 500 000 дол, але найбільша сума інвестицій може становити 2 мільйони дол. Крім того, під час співпраці з фондом засновники та їхні команди отримують консультації з PR, розвиток бізнесу, підбір персоналу, стратегії зростання та встановлення відносин з інвесторами. На сайті проєкту Save UA Startups небайдужі українці та всі охочі можуть самостійно підтримати українську технологічну екосистему та стартапи під час війни. Проект був реалізований у співпраці з Українським фондом стартапів. [6]

Розділ 3: ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ РИНКУ FINTECH ПРОЕКТІВ В УКРАЇНІ

3.1 Вплив світової кризи на розвиток міжнародного ринку FinTech проектів

Отже, після світової фінансової кризи 2008 року фінансові технології (FinTech) дійсно розширилися та стали популярнішими. Внаслідок кризи почалася розробка технологій, які можуть зробити фінансові послуги більш ефективними та знизити ризики.

З цією метою регуляторні органи почали встановлювати нові вимоги до капіталу для банків, щоб зміцнити стабільність фінансової системи та зменшити ризики фінансових криз.

Крім того, для боротьби з відмиванням грошей і фінансуванням тероризму були запроваджені суворіші вимоги до управління ризиками та процедури KYC і AML (Рисунок 3.1.):

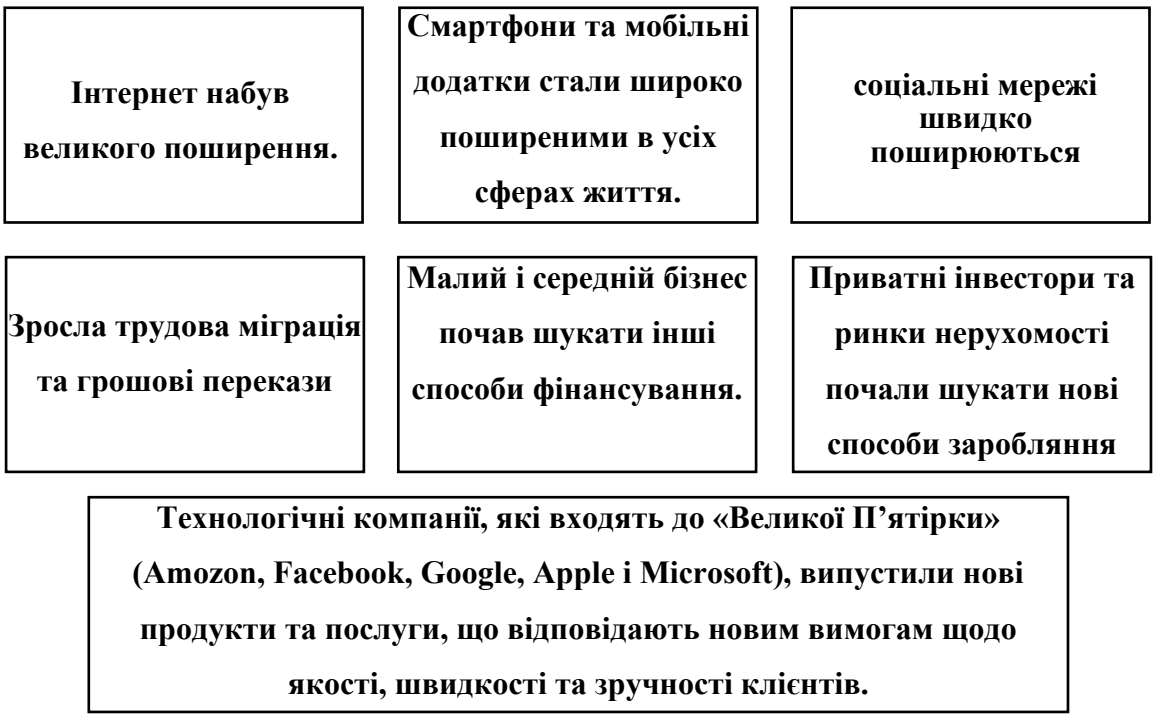

Рис. 3.1. Передумови, що вплинули на розвиток фітеху та інновацій після світової кризи 2008 року.

Джерело: [25]

Отже, після світової фінансової кризи 2008 року фінансові технології (FinTech) дійсно розширилися та стали популярнішими. У результаті кризи почали розвиватися технології, які можуть зробити фінансові послуги більш ефективними та зменшити ризики.

З цією метою регуляторні органи почали встановлювати нові вимоги до капіталу для банків, щоб зміцнити стабільність фінансової системи та зменшити ризики фінансових криз.

Крім того, для боротьби з відмиванням грошей і фінансуванням тероризму були запроваджені суворіші вимоги до управління ризиками та процедури KYC і AML (Рисунок 2.5):

Шведський кредитний гігант зріс у десять разів під час пандемії, оскільки сплеск онлайн-витрат, державна допомога та падіння валюти збільшили грошові потоки в економіці. Але вартість компанії впала більше, ніж очікувала більшість експертів[3]. Хоча Klarna — не єдина фінтех-компанія, яка має проблеми через зростання процентних ставок, інфляцію та нові галузеві правила, вона, безперечно, постраждала найбільше. Спад є ознакою для лідерів фінтехів переглянути свої цілі, оскільки оцінки падають, наймання сповільнюється, а IPO призупинено.

Фінансові умови для фінтех-компаній значно погіршилися порівняно з роком раніше. Відповідно до звіту CB Insights про глобальне зростання фінансових технологій у 2022 році, глобальне зростання фінансових технологій значно знизиться у 2021 році (див. рис. 2.6):

Фінансування галузі впало на 33% послідовно у другому кварталі та на 46% за весь рік до 20,4 мільярда доларів. У США це був найнижчий рівень з четвертого кварталу 2020 року. Кількість транзакцій у другому кварталі також впала на 17% порівняно з першим кварталом до 1225. Волатильність ринку призвела до того, що інвестори не бажають фінансувати фінтех-стартапи, а

кількість фінансування та угод впала до найнижчого квартального рівня з 2020 року.

Рис. 3.2. Економічний клімат фінтех-компаній «єдинорогів» 2018-2022.

Джерело:Побудовано автором за даними Cbinsights.

Проте криза торкнулася окремих галузей економіки. Наприклад, Revolut, один із лідерів фінтеху, продовжує розвиватися, незважаючи на зміни в ринковій економіці. Нещодавно Neobank співпрацював із фінтех-гігантом Stripe Corporation. Платежі Revolut у Європі базуються на технології Stripe, що сприяє розширенню компанії. IT-компанії сьогодні стикаються з кількома проблемами, однією з найбільших є скорочення інвестицій. Звіти про фінансування за 2021 рік показують, що доступного капіталу для швидкозростаючих стартапів менше, ніж раніше. Оскільки раунди фінансування скорочуються, фінтех-компанії, які отримали значні інвестиції минулого року, не можуть масштабуватись і підвищувати прибутковість. Проте компанії, що розвиваються помірними темпами, можуть отримати вигоду, оскільки конкуренція посилюється — ринок скорочується. Досвід також є ключовим для виживання та процвітання в цьому середовищі.

Зростаючий ринок кризового управління фінансами та технологіями в усьому світі очікується продовжувати зростати в майбутньому. Інновації та

прогрес у фінансових технологіях, які допомагають у вирішенні різноманітних інцидентів і надзвичайних ситуацій, які відбуваються в індустрії фінансових технологій, відомі як кризове управління фінансовими технологіями. Фінансовий сектор став більш складним завдяки появі фінансових технологій і впровадженню нових технологій, таких як розподілені книги, машинне навчання та штучний інтелект. Крім того, фінтех-кризове управління — це новаторська ініціатива, яка вимагає використання ресурсів і технологій, зосереджується на конкретних елементах бізнес-ризику та зміцнює фінансові установи [26]. Це потребує використання нових ресурсів і методів.

Аналіз впливу COVID-19: Зловмисники, які намагаються викрасти професійні дані та дані інтелектуальної власності з банків і фінансових установ, різко зросли в багатьох країнах. Це сталося через те, що все більше компаній перейшли на цифрове робоче середовище або вимагали нового доступу до своїх платформ.

Незважаючи на те, що середовище фінансових технологій стало революційним для фінансових посередників, попит на послуги фінансових посередників залежить від глобальної економічної активності. Таким чином, COVID-19 був надзвичайно шкідливим для малих фінансово-технологічних компаній.

Багато підприємств не можуть працювати через брак капіталу, а інші стикаються з проблемами через те, що кредитори шукають погані умови для інвестування.

Аналіз ринкових сценаріїв, тенденцій, драйверів і впливу є одними з основних впливових факторів: збільшення кількості кібератак на банки та різні фінансові ситуації, а також зростання потреби в управлінні людськими помилками в режимі реального часу привели до зростання ринку управління кризовими ситуаціями фінансових послуг. Крім того, зростання злочинності та терористичні атаки на фінтех-індустрію стимулюють зростання ринку. Тим не менш, різноманітні зміни, які відбуваються по всьому світу, заважають розвитку ринку. Крім того, очікується, що впровадження нових технологій, таких як

штучний інтелект і машинне навчання, у управлінні кризами фінансових технологій, а також збільшення впровадження хмарних баз даних у фінансових компаніях, дасть ринку нові можливості.

Основні тенденції на світовому кризовому ринку фінансових технологій включають: безкоштовне розповсюдження фінансових технологічних рішень під час COVID-кризи. Багато фінансових технологій почали надавати банкам безкоштовні послуги під час кризи COVID-19. Оскільки бізнес постраждав від COVID, фінтех-компанії також почали рекламувати свої інновації. Наприклад, платформа фінансових стартапів Libeo допомагає малим і середнім підприємствам управляти кредиторською заборгованістю, фінансувати та оплачувати свої рахунки. Крім того, фінтех-компанії Bond.ai і SHTAR почали безкоштовно надавати додаткові хмарні та хмарні послуги автоматизації облікових записів. Безкоштовне програмне забезпечення Xenelix сканує заборгованості в режимі реального часу та знаходить ризики та помилки рахунків-фактур, такі як дублікати рахунків-фактур, внутрішнє шахрайство, неточний ПДВ перед оплатою та шахрайство роздрібних продавців.

Нове програмне забезпечення для процвітання ринку: Wolters Kluwer, голландська інформаційна компанія, представила нову технологію під назвою програмне забезпечення для управління ризиками OneSumX. Його мета полягає в тому, щоб допомогти фінансовим послугам розвивати аналітичні навички. Крім того, він надає інструменти для аудиторів, управління ризиками, фінансів і підвищення ефективності, щоб фінансові установи могли краще спостерігати та обробляти свої фінансові дані.

Пандемія вплинула не лише на фінанси, але й на операції злиття та поглинання, за словами FT Partners. У 2020 році транскордонні компанії становили 63% операцій.

У 2020 році були зроблені значні покупки, такі як Morgan Stanley E-TRADE за 36 млрд доларів, Aon Willis Towers Watson за 36 млрд доларів і S&P Global IHS за 44 млрд доларів. Крім того, китайські технологічні компанії Alibaba та Ant Group активно працюють над розширенням своєї присутності за кордоном через

спільні підприємства та партнерські відносини. Коли пандемія почалася, загальна вартість і обсяг операцій злиття та поглинання повернулися до своїх піків у четвертому кварталі 2020 року. Це вказує на гарні перспективи для бізнесу. Компанії з великими фінансовими ресурсами, ймовірно, у майбутньому включатимуть нові види компаній у свої портфелі.
У фінтех-просторі було укладено 15 угод SPAC протягом 2020 року, на відміну від двох у 2019 році та однієї у 2018 році

3.2 Шляхи та проблеми розвитку ринку FinTech проектів в Україні в період війни

Днем народження фінтеху в Україні прийнято вважати 20 лютого 2018 року, коли вперше була опублікована карта фінтех-екосистеми України (див. Додаток А).

Наведена вище діаграма і той факт, що 60-70 фінтех-проектів є реально прибутковими, свідчать про те, що це вже не просто стартапи, а зрілі бізнеси, які вже успішно розвиваються. І з цього можна зробити висновок, що стартапів все ще не вистачає.

Ймовірно, є проблеми з венчурним капіталом і загальним інвестуванням. Проекти, які хочуть розвиватися, сьогодні не можуть знайти достатньої фінансової підтримки. Ми сподіваємося, що ця фінтех-мапа та ініціатива дасть інвесторам ширшу перспективу. Більшість цих проектів орієнтовані на український ринок. Це означає, що у нас немає міжнародної перспективи. Все, що ми робимо в Україні, в першу чергу для потреб власної країни. Це наша проблема.

Це також проблема інвесторів, які не розуміють, чому вони повинні вкладати гроші в проекти, які обмежуються однією країною, і не знають, як вийти за кордон.

Якби всі ці проблеми вирішити, то фінтех-сектор виріс би не в чотири, а в десять разів. Головне - знайти рецепт, як масштабувати фінтех в Україні

та виводити його за кордон.

Розвиток ринку фінтеху (фінансових технологій) в Україні може зіткнутися з певними викликами в умовах війни, але потенціал для подальшого зростання залишається. Основними шляхами розвитку ринку фінтеху в Україні можуть бути (табл.3.1.):

Таблиця 3.1.

Основні шляхи розвитку FinTech в Україні

Залучення інвестицій	Розвиток ринку Fintech вимагає інвестицій із внутрішніх і зовнішніх джерел. Завдяки цьому можна розширити інфраструктуру, залучити талановитих експертів і розпочати нові проекти. Держава та Національний банк можуть допомогти створити сприятливі умови для інвестицій у Fintech-компанії.
Законодавча підтримка	Для забезпечення стабільного розвитку Fintech-ринку необхідно мати відповідну законодавчу базу. Держава може допомогти в прийнятті та впровадженні законодавства, яке сприяє розширенню фінансових послуг, захищає права споживачів і контролює діяльність Fintech-компаній.
Технологічна інфраструктура	Розвиток ринку Fintech вимагає ефективної технологічної інфраструктури, такої як швидкий і надійний Інтернет, електронна ідентифікація, безпечні платіжні системи тощо. Розвиток такої інфраструктури може відбуватися в партнерстві між державою та приватним сектором.
Вдосконалення кадрового потенціалу	Розвиток Fintech-ринку залежить від присутності кваліфікованих спеціалістів. Уряд і освітні заклади можуть допомогти навчити та підготуватися працівникам фінансових технологій.

Примітка. Складено автором за даними проведеного дослідження. [12,13]

З іншого боку, військові обставини можуть створювати перешкоди для розвитку ринку Fintech в Україні (див. Табл. 3.2). Основні труднощі включають:

Таблиця 3.2

Проблеми розвитку ринку FinTech в Україні

Нестабільність та ризики	Війна створює нестабільність і ставить бізнес під загрозу. Військові конфлікти, економічна нестабільність і втрата довіри можуть перешкоджати розвитку Fintech-компаній і затримати їхні плани на ринку. .
Обмежений доступ до ресурсів	Доступ до фінансових ресурсів, інвестицій і фінансування може бути обмежений у результаті війни. Це може перешкодити швидкому розвитку Fintech-проектів.
Втрата талановитих кадрів	Війна може призвести до втрати талановитих людей, які можуть шукати роботу за кордоном або перейти на інші сфери.

Примітка. Складено автором за даними проведеного дослідження.[12,13]

Зростання інфляції, зростання цін на газ і нафту, падіння ринку цінних паперів. Важко уявити сферу, де війна не вплинула б на економіку України. Фінтех і технології є сферами, які тісно пов’язані з Україною та Росією, і багато компаній передають розробку програмного забезпечення в ці країни або виходять з них. Отже, з 24 лютого, з початку російської агресії в Україні, фінтех-спільнота думає про довгострокові наслідки війни. Зараз ми стикаємося з ситуаціями, які жодна розумна людина не могла собі уявити у двадцять першому столітті. Таким чином, дуже важко прогнозувати події в галузі фінансових технологій.

Тим не менш, глобальний ринок має закони та тенденції, які можна вивчити, щоб зрозуміти, що чекає фінансовий сектор у найближчі місяці чи навіть роки [46].

Війна з Росією в Україні вплинула на всі країни СНД, а також, можливо, на увесь світ. Крім того, фінтех-компанії, стрімкий розвиток яких спостерігався після пандемії, також зазнали впливу війни.

Місцевий український бізнес, безсумнівно, зазнав найбільших втрат після початку бойових дій. Однак це лише тимчасова невдача до великого підйому.

Не тільки великі банки Приватбанк і Monobank, але й менші банки, такі як Neobank і Ibox Bank, продовжують працювати. У перші місяці війни вони вирішували, як перемістити своїх солдатів на безпечні місця. Завдяки ракетним обстрілам української інфраструктури приват навіть вирішив перенести всі свої хмарні дані на інші сервери. Незважаючи на втрати, пов'язані з війною, Fintech продемонстрував свої переваги в цих обставинах:[14]

1.на відміну від готівки, гроші на карті не згорають;

2.знищену банківську картку легко відновити в будь-якому працюючому банківському відділенні в країні або замовити її в найближчому поштовому відділенні;

3.обміняти готівкові гривні на місцеву валюту за кордоном складніше, ніж користуватися карткою.

Прогнози на початок року для українського фінтеху включають транскордонні платежі, BNPL, відкритий банкінг, віддалену ідентифікацію та блокчейн, хоча їх розвиток сповільнився, але обов'язково буде впроваджений у майбутньому. Я постійно спостерігаю за спробами деяких українських фінансових компаній вийти на нові ринки.

Міжнародні компанії, які мають українських бенефіціарів. Досить спокійно тут. Більшість із цих підприємців стикалися лише з переїздом бізнесу, переїздом родини та іншими проблемами життя.

Компанії на міжнародному рівні, які працювали з резидентами України та Росії (наприклад, з бенефіціарами з Великобританії та країн Балтії). Втрата

частки ринку є головною проблемою, з якою вони стикаються. Таким чином, вони розширюють свої послуги на нові країни та клієнтів. Це стосується процвітаючих країн, таких як Азія, Індія та Африка.

Фінансова сфера, яка не має зв'язків з Україною та Росією, не зазнала значних змін. Ймовірно, ці компанії посилили вимоги до клієнтів. Навпаки, найшвидші міжнародні фінансові компанії можуть отримати вигоду та збільшити частку клієнтів завдяки українцям. Наприклад, громадяни України вже мають картки Wirex, Revolut та деяких інших міжнародних банків.

Незважаючи на жахливу війну, яка сталася на європейському континенті, фінтех-індустрія все ще розвивається. Щоб зменшити втрати та продовжити розвиток фінансових технологій, слід:

1) Визначте свої переваги та зосередьтеся на конкурентах на тому ж ринку

2) Розробити маркетингову стратегію та найкращим чином представити її клієнтам;

3) Розробка товарів b2b і розширення лінійки продуктів;

4) Виходьте на нові ринки, такі як Африка, Індія та Азія, ще до закінчення війни [9].

У багатьох випадках українці були лідерами провідних ринкових компаній і виробляли продукти, які мали позитивний вплив на суспільство, особливо у сфері фінансових технологій.

Незважаючи на труднощі, пов'язані з війною, українська фінтех-спільнота працює над покращенням інфраструктури та регулювання країни. Це може залучити фінансові компанії та інституційних інвесторів різного рівня. Багато інвесторів зараз розглядають ІТ-сектор країни як ризиковану інвестицію. Однак у фінтех-компаніях все залишається як завжди. Вони продемонстрували, що можуть вистояти навіть у воєнних умовах, і дивно, що дев'яносто відсотків технологічних стартапів в Україні все ще наймають працівників.

У березні цього року президент України Володимир Зеленський підписав закон, який сприятиме створенню національної системи регулювання

криптовалюти. Законопроект спрямований на створення сприятливих умов для створення потужного ринку криптовалют, хоча він не дозволяє використовувати цифрові активи як спосіб оплати.

Тепер криптовалютні біржі можуть вимагати ліцензії, щоб легально працювати в країні. Банки зможуть відкривати рахунки для криптокомпаній, які можуть мати різні ліцензії залежно від свого бізнесу.

За перші п’ять місяців 2022 року індустрія інформаційних технологій України отримала від експорту 3,2 млрд. дол. Це на 27% більше, ніж за той самий період 2021 року, і становить майже половину загального обсягу експорту країни.

Зростання частки IT-сектору у ВВП України з нинішніх 4% до 10% до 2024 року є головною метою українського уряду. Урядова підтримка та потужне зростання показують, що IT-сектор готовий до інвестицій. Вісімдесят компаній представили дев’ять проектів до програми, і більшість з них погодилися допомогти грошовими внесками або технологічними рішеннями.

Криптобіржа Binance стане офіційним партнером Міністерства цифрової трансформації України. Він буде підтримувати освітні програми в галузях IT, web3 і фінансів.

За підтримки Міністерства цифрової трансформації компанія Meta нещодавно запустила програму допомоги вартістю 1,5 мільйона доларів США, спрямовану на відновлення української економіки, надання допомоги малому та середньому бізнесу та спеціалізованим навчальним центрам.

Стартапи є важливою частиною економіки України. У результаті війни українські компанії очікують скорочення виробництва товарів і послуг. Крім того, керівництво компанії прогнозує інфляцію та девальвацію гривні протягом наступних дванадцяти місяців.

Стартапи в технологіях в Україні намагаються підняти галузь на нові висоти. Вони повинні стати фундаментом для нових технологічних компаній, які створять значну цінність для економіки.

Цього року українські законодавці представили Закон України «Про

платіжні послуги», який покращить регулювання фінтех-сектору, включаючи платіжні послуги.

Крім того, Українська асоціація фінансових технологій та інноваційних компаній (UAFIC) стала першою неєвропейською членкою, яка стала членом Європейської цифрової фінансової асоціації (EDFA). Обидві організації працюють разом, щоб покращити ринок фінансових технологій в Україні.

– Національний банк України схвалив Стратегію розвитку фінтеху в Україні до 2025 року. Це стратегія, яка має на меті побудувати в Україні повноцінну екосистему фінансових технологій, яка пропонує цифрові послуги та інноваційні фінансові послуги.[23]

– Зокрема, цей документ організовує та детально описує тенденції та перспективи розвитку фінансових інновацій у наступні п’ять років.

– Ключовими дієвими компонентами плану будуть:

– Підвищення обізнаності населення та бізнесу про фінанси та інклюзії; розробка та впровадження ідеї повноцінної регуляторної «пісочниці» для швидкого тестування інноваційних проєктів; і створення академічної бази, зосередженої на відкритому банкінгу.

– Найбільш розвинені сектори на українському ринку фінансових технологій – це мікрокредитування та платіжні послуги. Діджитал-проекти, пов’язані з Національним банком, мають велике значення для реалізації стратегії. Зокрема, це стосується впровадження віддаленої ідентифікації та верифікації, впровадження євродирективи PSD2, надання можливості здійснювати миттєві платежі із рахунку на рахунок у СЕП у будь-який час, незалежно від дня і ночі; посилення регуляторних бар’єрів у сфері кібербезпеки, а також усіх інших інноваційних проектів центробанку [20].

ВИСНОВКИ

Підводячи підсумок, можна сказати, що механізми формування ринку FinTech у всьому світі та тенденції розвитку ринку в Україні є надзвичайно важливими для розуміння та адаптації фінансової системи до непередбачуваних ситуацій. у періоди криз, такі як економічні кризи, пандемії та геополітичні конфлікти. Попередні дослідження показують, що хоча розвиток FinTech може стикатися з певними перешкодами, він також може відкривати нові можливості. Взагалі кажучи, фінансові технології — це технології, які використовуються в фінансових послугах або застосовуються для допомоги компаніям у управлінні фінансовими елементами бізнесу, такими як нові програми та додатки, процеси та бізнес-моделі.

Раніше фінансові технології не були доступні клієнтам фінансових послуг; вони були обмежені внутрішніми розробками та операціями фінансових установ. Однак сьогодні всі онлайн-транзакції залежать від фінансових технологій, таких як грошові перекази, кредитування, сплата за комунальні послуги та інше.

Реалізація ефективних стратегій і механізмів є критично важливою для стабільності та відновлення ринку FinTech у кризових умовах. У кризових умовах механізми формування ринку FinTech включають інноваційні технології та рішення, розвиток електронних платежів і безпеки фінансових транзакцій, співпрацю між різними гравцями ринку та створення сприятливого регуляторного середовища. Такі інструменти стимулюють інноваційний розвиток у фінансовій галузі та прискорюють процес переходу до цифрових фінансових послуг.

Переваги фінтеху включають наступне:

1. Швидкість і зручність: фінансові технології надаються в Інтернеті, що робить доступ до них швидшим і простішим.

2. Унікальний вибір: Оскільки клієнти можуть придбати товари та послуги віддалено, незалежно від місця їх розташування, вони мають більше варіантів.

3. Вигідніші умови: Фінтех-компаніям зазвичай не потрібно вкладати великі гроші в фізичну інфраструктуру, таку як філіальні мережі. Це дозволяє їм надавати більш вигідні послуги клієнтам порівняно з традиційними компаніями.

4. Продукти з більшою ступенем індивідуалізації: Фінтех-компанії можуть використовувати технології для збору та аналізу додаткової інформації про клієнтів, що дозволяє їм пропонувати споживачам більш індивідуальні продукти та послуги.

Однак, фінтех також має свої недоліки:

1. Нечітка регулювання: Фінансові технології відрізняються від традиційних фінансових установ бізнес-моделями, оскільки вони є новими в галузі. Визначення, які з них підлягають регулюванню та які права мають споживачі, якщо щось піде не так, може бути складним.

2. Спонтанні рішення: Люди, які використовують послуги в Інтернеті, часто не мають достатньо часу та інформації, щоб приймати рішення, що може призвести до поспішних і необдуманих дій.

3. Технологічні ризики: Фінтех-компанії, які здійснюють операції в Інтернеті, отримують велику кількість персональних даних клієнтів. Це може спричинити неправильне використання особистих даних або кіберзлочини.

4. Не для всіх: деякі люди з різних причин не можуть виконувати онлайн-операції за допомогою пристроїв або комп’ютерів.

Розвиток FinTech під час кризи включає поширення фінансової включеності та доступу до фінансових послуг через Інтернет; поширення цифрових гаманців і мобільних платежів; впровадження розумних контрактів і блокчейн-технологій; покращення безпеки фінансових транзакцій за допомогою

штучного інтелекту та аналітики даних; і поширення цифрових гаманців і мобільних платежів.

Майбутнє залежить від фінансових технологій, які спрощують життя кожного. Ми більше не витрачаємо час на дзвінки в таксі, не носимо готівку для оплати покупок, не передаємо гроші одне одному фізично, а також дистанційно страхуємо наші автомобілі.

Компанії оптимізують багато бізнес-процесів, щоб заощадити гроші. Фінетекс продовжуватиме розвиватися, і він має намір працювати над новими проектами. До 2024 року світова фінансова технологія досягне 221 мільярда доларів.

Розвиток ринку FinTech постраждав від кризи, і Україна не є винятком. Тим не менш, країна відчуває зростання інтересу до фінансових технологій, оскільки вона має великий потенціал у цій галузі.
Тим не менш, існує низка проблем, які потребують уваги та вирішення, щоб прискорити розвиток кризового ринку FinTech в Україні. Ці проблеми включають недостатнє регулювання, недостатню інфраструктуру та відсутність довіри до нових фінансових послуг.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. PaySpace Magazine - портал про FinTech, e-commerce та платіжні системи. *PaySpace Magazine*. URL: https://psm7.com/ (дата звернення: 13.05.2024).
2. Trificana J. What is fintech? 6 main types of fintech and how they work | Plaid. *Plaid*. URL: https://plaid.com/resources/fintech/what-is-fintech/#Types-of-fintech (date of access: 11.05.2024).
3. What Is Fintech? | Built In. *National Tech & Startups | Built In*. URL: https://builtin.com/fintech (date of access: 11.05.2024).
4. Безпалий Р. В. Фінтех-інновації: передумови становлення та сучасні тенденції. Інвестиції: практика та досвід. 2021. № 2. С. 44–49. DOI: https://doi.org/10.32702/2306-6814.2021.2.44
5. Бурковська А. В., Хоренженко В. В. Розвиток фінтех-індустрії у кризовий період. Modern Economics. 2020. № 20(2020). С. 36-40. DOI: https://doi.org/10.31521/modecon.V20(2020)-06
6. Гаврилко, Т. О. Fintech: зарубіжний досвід та особливості розвитку в Україні [Текст] / Т. О. Гаврилко, Р. Антонова // Науковий вісник Ужгородського національного університету : серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство / голов. ред. М.М. Палінчак. – Ужгород : Гельветика, 2020. – Вип. 29. – С. 17- **https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/30209**
7. Економічна правда. Сім грантових програм для tech-стартапів. *Економічна правда*. URL: https://www.epravda.com.ua/publications/2024/04/22/712670/ (дата звернення: 03.05.2024).
8. Каталог ФінТех компаній України. Київ : НБУ. 2021. 99 с. [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://drive.google.com/file/d/1muA2397xKPsbQEM86Ws8fTame-3jplif/view

9. Каталог ФінТех компаній України. Київ : НБУ. 2021. 99 с. URL:https://drive.google.com/ file/d/1muA2397xKPsbQEM86Ws8fTame-3jplif/view

10. Каталог фінтех-компаній України 2019. Українська асоціація фінтех та інноваційних компаній. [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://map.fintechua.org/

11. Лащик І., Віблий П., Коць О. Особливості управління дебіторською заборгованістю підприємства. Галицький економічний вісник. 2022. Том 74. №С. 68–75. DOI: https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2022.01.068

12. МАЗАРАКІ, А., & ВОЛОСОВИЧ, С. (2018). FinTech у системі суспільних трансформацій. *cientia ructuosa*, *118*(2), 5–18. https://journals.knute.edu.ua/scientia-fructuosa/article/view/676

13. Міністерство цифрової трансформації України: дорожня карта розвитку сфери віртуальних активів в Україні. [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://www.kmu.gov.ua/news/sformovano-dorozhnyu-kartu-rozvitku-sferi- virtualnihaktiviv-v-ukrayini

14. Міністерство цифрової трансформації України: проект «Інтернет- субвенція» з підключення сіл до оптичного Інтернету. [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://bb.gov.ua/

15. Монобанк кредитна карта 2022: умови, калькулятор, онлайн-заявка (Монобанк), 2022 рік. URL: https://finsee.com/monobank .

16. Примітка. Мулик Т. Становлення та розвиток фінтеху в Україні. Економіка та освіта. 2022. С. 25–33

17. НБУ. Національний банк презентує проєкт концепції побудови в Україні системи миттєвих платежів. *Національний банк України*. URL: https://bank.gov.ua/ua/news/all/natsionalniy-bank-prezentuye-proyekt-kontseptsiyi-pobudovi-v-ukrayini-sistemi-mittyevih-platejiv (дата звернення: 11.05.2024).

18. Національний банк України: Стратегія розвитку фінтеху в

Україні до 2025 року. URL: https://bank.gov.ua/ua/about/develop-strategy/fintech2025

19. НБУ. Проєкт концепції побудови в Україні системи миттєвих платежів. [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://bank.gov.ua/ua/news/all/natsionalniy- bank-prezentuye-proyekt-kontseptsiyi-pobudovi-v-ukrayini-sistemi-mittyevih-platejiv

20. Огляд фінтеху: Гроші у ритмі техно. Business.ua. [Електронний ресурс] –Режим доступу: https://business.ua/special/75-finansovij-oskar-2018/4872- ohliadfintekhu-hroshi-u-rytmi-tekhno

21. Про віртуальні активи : Закон України від 17.02.2022 р. № 2074-IX : станом на 1 січ. 2024 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2074-20#Text (дата звернення: 11.05.2024).

22. Про платіжні послуги : Закон України від 30.06.2021 р. № 1591-IX : станом на 1 січ. 2024 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1591-20#Text (дата звернення: 11.05.2024).

23. Розподіл фінтех компаній за сферами діяльності в Україні. *NASGAQ*. URL: https://www.nasdaq.com/ (дата звернення: 13.05.2024).

24. Рудич Л.В., Шевченко О.М. Розвиток фінансових технологій в умовах цифровізації економіки України. Ефективна економіка. 2020. № 7. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8053

25. Стойко О. Перспективи розвитку фінтех- і банківського бізнесу в Україні. Проблеми економіки. 2020. № 2 С. 356–364. DOI:https://doi.org/10.32983/2222-0712-2020-2-356-364

26. Стратегія розвитку фінтеху в Україні до 2025 року. [Електронний ресурс] – Режим доступу https://bank.gov.ua/ua/about/develop-strategy/fintech2025#:~:text=Стратегія%20розвитку%20фінтеху%20в%20Україні&text=Національний%20банк%20України%20затвердив%20Стратегію,сервісами%20та%2 0доступними%20цифровими%20послугами

27. Супровід фінтех проектів. *PaySpace Magazine*. URL: https://psm7.com/uk/fintech/soprovozhdenie-fintex-proektov.html

28. Український фінтех каталог 2023. *Українська асоціація фінтех та інноваційних компаній*. URL: https://fintechua.org/fintech-catalog-2023 (дата звернення: 13.05.2024).

29. Український фонд стартапів USF. [Електронний ресурс] – Режимдоступу: https://plaiburo.com/usf.ua

30. Фінансова інклюзія, інновації та безготівкові операції в Україні-стратегії 2025. URL: https://bank.gov.ua/ua/news/all/finansova-inklyuziya-innovatsiyi-ta-bezgotivkovi-operatsiyi-v-ukrayini-- prioriteti-strategiyi-rozvitku-fintech-2025.

31. Фінтех в минулому, теперішньому, майбутньому і українських реаліях 2020. [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://uanews.liga.net/economics/articles/finteh-v-minulomu-teperishnomu-maybutnomu-i-ukrainskih-realiyah

32. Фінтех прилаштовується до банків // FinClub. [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://finclub.net/ua/analytics/fintekh-prylashtovuietsia-dobankiv.html

33. Що таке FinTech?. *Фінансова академія Актив - №1 в дистанційному навчанні*. URL: https://finacademy.net/ua/materials/article/fintech (дата звернення: 03.05.2024).

34. Що таке Фінтех і як працює?. *Custom Software Development Company | Stfalcon.com*. URL: https://stfalcon.com/uk/blog/post/what-is-fintech (дата звернення: 03.05.2024).

ДОДАТКИ

Додаток А

Джерело: Рис. А. 1. Фінтех екосистема України [Електронний ресурс]. – Режим доступу:https://fintechua.org/page5261262.html